

คู่มือการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

จัดทำโดย

นางสาวนฤมล ขำคม

นิติกร

กลุ่มกฎหมายและคดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์

คำนำ

คู่มือปฏิบัติงานของกลุ่มกฎหมายและคดี เป็นการรวบรวมความรู้ด้านความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่จากหนังสือ บทความทางวิชาการ และเอกสารต่างๆ ของหน่วยงานราชการ นักวิชาการ และแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดไว้ เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดทางละเมิดในการปฏิบัติงานในหน้าที่เฉพาะเมื่อเป็นการจงใจกระทำเพื่อการเฉพาะตัว หรือจงใจให้เกิดความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น และให้แบ่งแยกความรับผิดของแต่ละคนมิให้นำหลักลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของรัฐ

ผู้จัดทำคู่มือหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการ และผู้สนใจหากมีความผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำต้องขออภัยมา ณ โอกาสนี้ และพร้อมรับคำแนะนำเพื่อปรับปรุงให้ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป

นฤมล ชำคม
กลุ่มกฎหมายและคดี
สพป.อ่างทอง
มกราคม ๒๕๖๗

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๑
ความเป็นมา	๓
คำจำกัดความ	๔
ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๑๒
การกระทำละเมิดต่อเอกชนหรือบุคคลภายนอก	๑๔
- การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล	๑๔
- การใช้สิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ	๑๕
การหักส่วนความผิด หรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ออกจากความรับผิด	๑๘
การเรียกให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบได้เฉพาะส่วนความรับผิดของตน ไม่นำหลักลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ	๑๙
อายุความการใช้สิทธิไล่เบียดเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย	๑๙
การพิจารณาความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดแก่หน่วยงานของรัฐ	๑๙
การเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้เงินให้แก่หน่วยงานของรัฐ	๒๑
การอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	๒๒
กรณีเจ้าหน้าที่ไม่ชำระเงินภายในเวลาที่กำหนด หน่วยงานของรัฐมีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครอง	๒๓
ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สำหรับสถานศึกษา	๒๗
ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	๓๑
กรณีเจ้าหน้าที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก	๓๘
- บุคคลภายนอกยื่นคำขอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	๓๘
- บุคคลภายนอกฟ้องคดีต่อศาล	๓๙
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด	๓๙
การไล่เบียดเจ้าหน้าที่ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๔๐
บรรณานุกรม	๔๑

ความเป็นมา

๑. โดยที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ดังนั้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ หลักการของกฎหมายและขั้นตอนการดำเนินการจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่สำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับ (ก่อนวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙) การพิจารณาความรับผิดของเจ้าหน้าที่จะเป็นไปตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องละเมิดโดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

๑) เจ้าหน้าที่ที่รับผิดเมื่อกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อ

๒) หน่วยงานเรียกให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวน

๓) กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดหลายคน หน่วยงานสามารถเรียกให้เจ้าหน้าที่ทุกคนหรือคนใดคนหนึ่งชดใช้ค่าเสียหายได้เต็มจำนวนตามหลักกฎหมายเรื่องลูกหนี้ร่วม

๒. พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนที่ ๖๐ ก ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ และเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ (ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา) ดังนั้น หากมีความเสียหายเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ หลักการของกฎหมาย หรือที่เรียกว่าส่วนที่เป็นสารบัญญัติ เช่น ฐานความผิด การแบ่งส่วนความรับผิดและอายุความฟ้องคดี เป็นไปตามหลักกฎหมายพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปดังนี้

๑) เจ้าหน้าที่ที่รับผิดเมื่อกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๒) หน่วยงานเรียกให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชดใช้ค่าเสียหายโดยคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยไม่ต้องให้ใช้เต็มจำนวนความเสียหายก็ได้ นอกจากนี้ หากความเสียหายเกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ก็ต้องหักส่วนดังกล่าวออกด้วย

๓) กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดหลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ โดยเจ้าหน้าที่แต่ละคนจะต้องรับผิดเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

สำหรับขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดความเสียหายหรือที่เรียกว่าส่วนวิธีบัญญัติจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไม่ว่าจะการกระทำละเมิดจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

๓. เจตนารมณ์ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (ตามเจตนารมณ์ท้ายพระราชบัญญัติ) “การที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐนั้นหาได้เป็นไปเพื่อประโยชน์อันเป็นการเฉพาะตัวไม่ การปล่อยให้ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ปฏิบัติงานในหน้าที่และเกิดความเสียหายแก่เอกชนเป็นไปตามหลักกฎหมายเอกชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงเป็นการไม่เหมาะสมก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่า เจ้าหน้าที่ที่จะต้องรับผิดในการกระทำต่างๆ เป็นการเฉพาะตัวเสมอไป เมื่อการที่นำไปทำให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเพียงใดก็จะมี การฟ้องไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ เต็มจำนวนนั้น ทั้งที่บางกรณีเกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจหรือความผิดพลาดเล็กน้อยในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนั้นยังมีการนำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมในระบบกฎหมายแพ่งมาใช้บังคับให้เจ้าหน้าที่ต้องร่วมรับผิดในการกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้อื่นด้วย ซึ่งระบบนั้นมุ่งหมายแต่จะได้รับการเงินครบโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมที่จะมีต่อแต่ละคน กรณีเป็นการก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และยังเป็นการบั่นทอนกำลังขวัญในการทำงานของ

เจ้าหน้าที่ด้วย จนบางครั้งกลายเป็นปัญหาในการบริหารเพราะเจ้าหน้าที่ไม่กล้าตัดสินใจดำเนินงานเท่าที่ควร เพราะเกรงความรับผิดชอบที่เกิดขึ้น อนึ่ง การให้คุณให้โทษแก่เจ้าหน้าที่เพื่อควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ยังมีวิธีการในการบริหารงานบุคคลและการดำเนินการทางวินัยกำกับดูแลอีกส่วนหนึ่งอันเป็นหลักประกันมิให้เจ้าหน้าที่ทำการใด ๆ โดยไม่รอบคอบอยู่แล้ว ดังนั้น จึงสมควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบละเมิดในการปฏิบัติงานในหน้าที่เฉพาะเมื่อเป็นการจงใจกระทำเพื่อการเฉพาะตัว หรือจงใจให้เกิดความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น และให้แบ่งแยกความรับผิดชอบของแต่ละคนมิให้นำหลักกฎหมายนี้รวมมาใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของรัฐ”๑

คำจำกัดความ

๑. ละเมิด

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีได้บัญญัตินิยามศัพท์คำว่า “ละเมิด” ไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐๑/๒๕๔๘) โดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ เป็นหลักทั่วไปของการกระทำที่ถือเป็น “ละเมิด” ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

การกระทำที่ถือเป็น “ละเมิด” มีหลักเกณฑ์ ๓ ประการ

๑. กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ
๒. กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย
๓. บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย

ข้อเท็จจริงต้องเข้าหลักเกณฑ์ครบทั้งสามข้อ จึงเป็น “ละเมิด”

อย่างไรคือการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๑. การกระทำโดยจงใจ คือ การกระทำโดยรู้สำนึกถึงการกระทำของตนว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดก็ตาม อย่างไรก็ตาม การกระทำโดยจงใจมิได้หมายเลยไปถึงกับว่าจะต้องเจาะจงให้เกิดผลเสียอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นโดยเฉพาะ เช่น กรณีรู้อยู่แล้วว่าผิดระเบียบกลับมีคำสั่งอนุมัติ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๗/๒๕๕๒ (การที่ผู้ฟ้องคดี (ผู้อำนวยการโรงเรียน) ซึ่งมีอำนาจพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๗ จะต้องใช้ดุลพินิจจัดให้ข้าราชการที่มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน ให้เข้าพักอาศัยในบ้านพักราชการที่ว่างอยู่ก่อนนั้น แต่กลับมีคำสั่งอนุมัติให้นางสาว ส. ใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ ทั้ง ๆ ที่รู้อยู่แล้วว่ามีบ้านพักว่างอยู่และมีสภาพสมบูรณ์เหมาะที่จะให้ข้าราชการครูเข้าพักอาศัยได้ นอกจากนั้น ยังรู้อยู่แล้วว่าการอนุมัติตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๔๑ เป็นการอนุมัติที่ผิดระเบียบ พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการจงใจกระทำผิดต่อกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการ ทำให้ราชการได้รับความเสียหาย)

๒. กระทำโดยประมาทเลินเล่อ คือ การกระทำโดยประมาทในทางอาญาตามมาตรา ๕๘ วรรค ๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่บัญญัติว่า “การกระทำโดยประมาทได้แก่กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์และผู้กระทำ อาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่”

บุคคล หมายถึง การใช้ความระมัดระวังไม่ว่าเด็กกับผู้ใหญ่ คนหนุ่มกับคนแก่ คนพิการกับ คนไม่พิการ คนขับรถเป็นกับคนขับรถไม่เป็นแล้วไปขับรถ ความระมัดระวังย่อมแตกต่างกัน หรือแพทย์ ย่อมมีความระมัดระวังหรือความชำนาญในการผ่าตัดดีกว่าคนที่ไม่ใช่แพทย์ การวัดความระมัดระวังต้องคำนึงถึง เพศ อายุ ฐานะ เดียวกับผู้กระทำว่า คนธรรมดาที่อยู่ในฐานะเช่นนั้นจะพึงระมัดระวังเพียงใด

ในภาวะเช่นนั้น หมายถึง บุคคลที่อยู่ในภาวะเดียวกับผู้กระทำโดยเทียบดูว่าบุคคลทั่วไป หรือวิญญูชนที่อยู่ในภาวะเช่นนั้น ควรใช้ความระมัดระวังแค่ไหน

วิสัย หมายถึง สภาพเกี่ยวกับตัวผู้กระทำ เช่น อายุ เพราะเด็กและผู้ใหญ่จะมีความระมัดระวังในเรื่องเดียวกันต่างกันเนื่องจากมีประสบการณ์แตกต่างกัน เพศชายและหญิงต่างมีความระมัดระวังในแต่ละเรื่อง ต่างกันผู้ประกอบวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือผู้ปฏิบัติงานใดงานหนึ่งในระยะเวลา นาน ย่อมมีความระมัดระวังในวิชาชีพหรือเรื่องที่ตนเชี่ยวชาญหรือชำนาญงานมากกว่าคนทั่วไปเป็นต้น

พฤติการณ์ หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมผู้กระทำ เช่น กรณีขับรถยนต์ เหตุเกิดกลางวันหรือกลางคืน หรือในขณะที่ขับรถมีฝนตกถนนลื่นหรือไม่ และมีเวลาที่จะคิดคำนวณไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนที่จะกระทำการใด การหนึ่งลงไปหรือไม่ เป็นต้น เพราะพฤติการณ์แวดล้อมผู้ขับซึ่งรถยนต์ย่อมต้องใช้ความระมัดระวังเพิ่มขึ้นมากกว่า เวลาปกติเป็นต้น

ดังนั้น เวลาจะพิจารณาว่าผู้ใดได้กระทำละเมิดโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่อย่างไร นั้น ให้พิจารณาจากข้อเท็จจริงว่า

- (๑) ตัวผู้กระทำมีหน้าที่ที่จะต้องใส่ใจระมัดระวัง และ
- (๒) ผู้กระทำได้กระทำผิดต่อหน้าที่ดังกล่าว ได้แก่ ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ หรือปฏิบัติแต่ไม่เพียงพอ เมื่อพิจารณาตามวิสัยของผู้กระทำ (ความคาดเห็นได้ของผู้กระทำ) และ
- (๓) ความเสียหายที่ผู้เสียหาย/หน่วยงานของรัฐได้รับเป็นผลโดยตรงจากการกระทำผิดตาม (๒) ของผู้กระทำ

การจะพิสูจน์ว่าผู้กระทำประมาทเลินเล่อหรือไม่ ให้สมมติบุคคลขึ้นว่า บุคคลที่อยู่ในวิสัยเช่น ผู้กระทำ และอยู่ในสถานการณ์แบบผู้กระทำ จะทำอย่างไรที่ผู้กระทำทำหรือไม่ ฉะนั้น มาตรฐานความระมัดระวัง ต้องคำนึงถึงมาตรฐานกลาง เช่น อายุ เพศ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ผู้ประกอบวิชาชีพ

ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาฎีกา ๕๐๑๘/๒๕๕๐ ศาลฎีกาคณะคดีปกครองวินิจฉัยว่า “...พิเคราะห์ แล้ว ข้อเท็จจริงที่คู่ความ นำสืบและไม่ได้โต้แย้งกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติได้ ว่า โจทก์ทั้งสองเป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลย ที่ ๓ เป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลสมุทรปราการ และเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๒ โจทก์ที่ ๑ มีอาการเจ็บครรภ์ได้เข้ารับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลสมุทรปราการ มีจำเลยที่ ๓ เป็นแพทย์ผู้ตรวจรักษาโดยวิธีผ่าตัดทำคลอด แต่ทารกในครรภ์ได้ถึงแก่ความตาย และฟังเป็นยุติตาม คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ซึ่งโจทก์ทั้งสองมิได้ฎีกาโต้แย้งว่า โจทก์ทั้งสองไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๓ คดีมี ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ว่า จำเลยที่ ๓ ประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้ทารกถึงแก่ ความตาย อันจะทำให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ต้องรับผิดชอบโจทก์ทั้งสองหรือไม่ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ฎีกาว่า จำเลยที่ ๓ ได้ให้การรักษาทำคลอดแก่โจทก์ที่ ๑ เป็น ไปตามมาตรฐานวิชาชีพการแพทย์แล้ว โดยคำนึงถึงสุขภาพ ของแม่และเด็กและจากการแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากการผ่าตัด เหตุที่เกิดขึ้นมิได้เกิดจากการตัดสินใจผิดพลาด ของจำเลยที่ ๓ ปัญหาดังกล่าวได้ความจากโจทก์ที่ ๑ ว่า เมื่อไปถึงโรงพยาบาล พยาบาลได้พาโจทก์ที่ ๑ ไปห้อง คลอดและทำความสะอาดร่างกายจากนั้นให้โจทก์ที่ ๑ นอนรอที่ห้องคลอด จนถึงเวลาประมาณ ๑๐ นาฬิกา มี แพทย์หญิงคนหนึ่งเข้ามาตรวจวัดช่องคลอดและสอบถามโจทก์ที่ ๑ ว่าลูกคนแรกคลอดโดยวิธีธรรมชาติหรือไม่ โจทก์ที่ ๑ บอกว่า คลอดโดยวิธีธรรมชาติ แพทย์หญิงคนดังกล่าวบอกว่าลูกคนแรกคลอดโดยวิธีธรรมชาติคนต่อไป ก็คลอดโดยวิธีธรรมชาติได้เช่นกัน จากนั้นก็กลับออกไป ต่อมาเวลาประมาณ ๑๑ นาฬิกา จำเลยที่ ๓ เข้ามาตรวจ ครรภ์ แล้วสั่งให้พยาบาลให้น้ำเกลือแก่โจทก์ที่ ๑ ต่อมาเวลาประมาณ ๑๓ นาฬิกา พยาบาลได้นำออกซิเจนมา ครอบงมูกช่วยหายใจบอกว่าเพื่อให้ทารกมีอากาศหายใจ จนถึงประมาณ ๑๖ นาฬิกา จำเลยที่ ๓ เข้ามาในห้อง คลอดและตรวจครรภ์ของโจทก์ที่ ๑ แล้วบอกว่ายังไม่สามารถคลอดเองได้ต้องผ่าตัดเอาทารกออก จากนั้นเวลา ประมาณ ๑๗ นาฬิกา พยาบาลนำโจทก์ที่ ๑ เข้าห้องผ่าตัดหลังจากนั้น โจทก์ที่ ๑ ไม่รู้สึกตัวอีกเลย โจทก์ที่ ๑ เพิ่ง ทราบว่าบุตรของโจทก์ที่ ๑ เสียชีวิตในวันรุ่งขึ้น เห็นว่า จากพยานหลักฐานโจทก์ทั้งสองไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๓ ประมาทเลินเล่อในการตรวจรักษาโจทก์ที่ ๑ หรือได้ละเว้นไม่ปฏิบัติตามระเบียบวิธีปฏิบัติทางการแพทย์อย่างไร แต่กลับเจือสมกับคำเบิกความของจำเลยที่ ๓ และนางรัศมี สุวัฒน์สังข์ พยาบาลผู้ดูแลโจทก์ที่ ๑ พยานจำเลยทั้ง สามว่า เมื่อได้รับตัวโจทก์ที่ ๑ ไว้แล้ว ได้มีการสอบถามประวัติของโจทก์ที่ ๑ จึงทราบว่าโจทก์ที่ ๑ เคยคลอดบุตร คนแรกโดยวิธีธรรมชาติมาแล้ว จำเลยที่ ๓ จึงประเมินว่าในครั้งนี้น่าจะคลอดโดยวิธีธรรมชาติได้ ต่อมานางรัศมี และจำเลยที่ ๓ ได้ตรวจสุขภาพและช่องคลอดของโจทก์ที่ ๑ เป็น ระยะเวลาๆ ต่อเนื่องกัน พบว่า ทารกในครรภ์มีการ เต้นของหัวใจเป็นปกติ ความสัมพันธ์ของการเปิดปากมดลูกและการเคลื่อนที่ลงต่ำของส่วนนำปกติรายละเอียด ปรากฏตามบันทึกประเมินสมรรถนะผู้ป่วย และกราฟช่วยดูแลการเจ็บครรภ์คลอด เมื่อพบว่าสีของน้ำคร่ำที่ไหล ออกมามีสีผิดปกติ จำเลยที่ ๓ ก็ให้การรักษาเบื้องต้นโดยการให้น้ำเกลือและออกซิเจนทันที ซึ่งความผิดปกติของสี น้ำคร่ำนี้นางรัศมีก็เบิกความยืนยันว่า มีปริมาณน้อยเพียง ๕๐ ลูกบาศก์เซนติเมตรและเป็นปกติที่พบได้ในคนไข้ ทั่วไป ทั้งยังได้ความจากจำเลยที่ ๓ ว่าการบีบตัวของมดลูกและทารกมีการเต้นของหัวใจเป็นปกติอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งเข้าห้องผ่าตัดตามบันทึกการตรวจ แสดงว่าในช่วงเวลา ๑๐ นาฬิกา ซึ่งเป็นเวลาที่จำเลยที่ ๓ เข้าไป ตรวจครรภ์โจทก์ที่ ๑ ในครั้งแรกจนถึงเวลา ๑๖ นาฬิกา ยังไม่มีสิ่งผิดปกติที่จะต้องผ่าตัดแต่อย่างใด เหตุที่จำเลยที่ ๓ ต้องผ่าตัดทำคลอดโจทก์ที่ ๑ ก็เนื่องจากส่วนนำไม่เคลื่อนต่ำลงตามที่ควรจะเป็นซึ่งก่อนทำการผ่าตัดจำเลยที่ ๓ ก็ได้พิจารณาทางเลือก ๒ ทาง คือการผ่าตัดทำคลอดกับการใช้เครื่องดูดออก แต่เมื่อประเมินแล้วจำเลยที่ ๓ เห็น ว่าศีรษะทารกอยู่สูงหากใช้เครื่องดูดอาจไม่ปลอดภัยทั้งแม่และเด็ก จึงตัดสินใจผ่าตัด ดังนั้น การไม่รีบผ่าตัดและ ผ่าตัดล่าช้าไปบ้าง จึงหาใช่เป็นข้อบกพร่องที่ว่าจำเลยที่ ๓ ประมาทเลินเล่อในการตรวจรักษาหรือตัดสินใจผิดพลาดดังที่

ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ วินิจฉัยไม่ นอกจากนี้ในการผ่าตัดก็ได้ความจากจำเลยที่ ๓ ว่า ได้มีการใช้ทีมแพทย์พยาบาล ตามมาตรฐาน เมื่อผ่าตัดทวารออกมาพบว่าหัวใจทวารไม่เต้น ทีมผ่าตัดได้ทำการปฐมพยาบาล ป้อนหัวใจ ให้ออก กระตุ้น และใส่ท่อช่วยหายใจ แต่ไม่สามารถช่วยชีวิตทวารไว้ได้ ประกอบกับยังได้ความจากคำเบิกความของ นายแพทย์อากฤษฏ์ บุญสวน แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสูตินรีเวชโรงพยาบาลสมุทรปราการพยานโจทก์ทั้งสองว่า พยานตรวจดูการปฏิบัติงานของแพทย์ที่ท่าคลอดรายนี้แล้ว เห็นว่า การปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี อันเป็นการ สนับสนุนข้อนำสืบของจำเลยทั้งสามให้มีน้ำหนักในการรับฟังมากขึ้น แม้อ้อมาจะปรากฏว่าทางโรงพยาบาลจังหวัด สมุทรปราการจะได้มอบศพทวารให้มูลนิธิร่วมกุศลไปเผา โดยมีได้รับความยินยอมจากโจทก์ทั้งสองก็ตาม ก็เป็น เรื่องวิธีปฏิบัติของทางโรงพยาบาลจังหวัดสมุทรปราการ หาได้เกี่ยวข้องกับจำเลยที่ ๓ ไม่ ทั้งยังได้ความจากนาย น้อย ชอบธรรม พนักงานรักษาศพของโรงพยาบาลสมุทรปราการ พยานจำเลยทั้งสามว่า พยานเก็บศพทวารรายนี้ ไว้ในตู้เย็น ในวันรุ่งขึ้นมีผู้หญิงสองคนมาขอศพทวารดังกล่าว แต่ไม่ได้พูดอะไร พยานเก็บศพทวารก็วางจนถึงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๒ ก็มอบให้มูลนิธิร่วมกุศลนำไปบำเพ็ญกุศลซึ่งเป็นวิธีปฏิบัติตามปกติ หาได้มีข้อพิรุธหรือ นำสงสัยไม่ และในช่วงเวลาดังกล่าวก็ไม่ปรากฏว่าโจทก์ทั้งสองได้ร้องเรียนหรือขอความเป็นธรรมต่อทาง โรงพยาบาลสมุทรปราการถึงสาเหตุการตาย แต่อย่างไร เห็นว่า พยานหลักฐานของจำเลยทั้งสามที่นำสืบมามี น้ำหนักมากกว่าพยานหลักฐานของโจทก์ทั้งสอง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยที่ ๓ ได้ใช้ความระมัดระวังในการตรวจ รักษาโจทก์ที่ ๑ ตามความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพแพทย์แล้ว การกระทำของจำเลยที่ ๓ จึงไม่เป็นการละเมิดต่อโจทก์ทั้งสอง จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในฐานะหน่วยงานของรัฐที่จำเลยที่ ๓ สังกัด จึงไม่ต้องรับผิดชอบ ต่อโจทก์ทั้งสอง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษามานั้นไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ฟังขึ้น”

คำพิพากษาศาลฎีกา ๗๙๗๕/๒๕๔๙ รถบรรทุกและข้าวสารบนรถบรรทุกของโจทก์ถูกยึดไว้เป็นของกลางในการ ดำเนินคดีอาญาโดยจำเลยที่ ๓ เป็นพนักงานสอบสวน มีหน้าที่ดูแลรักษารถบรรทุกและข้าวสารของกลางไว้ ระหว่างสอบสวนโดยต้องใช้ความระมัดระวังดูแลเหมือนเช่นวิญญูชนพึงดูแลทรัพย์สินของตนเอง เฉพาะอย่างยิ่งมี ข้าวสารบรรจุกระสอบถึง ๒๐๐ กระสอบ มูลค่าหลายแสนบาทบรรทุกอยู่บนรถจะต้องระมัดระวังยิ่งขึ้นมิให้สูญ หายหรือได้รับความเสียหาย การที่จำเลยที่ ๓ นำรถบรรทุกไปจอดในรั้วของสถานีตำรวจได้ เป็นเพียงการนำ รถบรรทุกไปจอดไว้เท่านั้น มิใช่เป็นการดูแลรักษาทรัพย์สิน แม้จะได้เก็บกุญแจรถไว้ แล้วเอาโซ่และกุญแจล็อก ระหว่างพวงมาลัยกับคัลต์ซ์และได้ตรวจดูบ่อยๆ แต่การจอดรถบรรทุกไว้ข้างถนนโดยมิได้จัดให้มีผู้ดูแลรักษาตาม สมควรยอมเปิดโอกาสให้คนร้ายลักรถบรรทุกและข้าวสารไปได้โดยง่าย จำเลยที่ ๓ จึงมิได้ใช้ความระมัดระวังดูแล รถบรรทุกและข้าวสารเหมือนเช่นวิญญูชนพึงดูแล รักษาทรัพย์สินของตนเองเป็นเหตุให้รถบรรทุกและข้าวสารสูญ หายไปถือได้ว่าเป็น ความประมาทเลินเล่อของจำเลยที่ ๓ *เอกสารประกอบการบรรยายวิชาละเมิด (กิตติบดี ไยพุล)*

คำพิพากษาศาลฎีกา ๑๔๗๒/๒๕๔๗ จำเลยที่ ๑ มีหน้าที่ขับรถยนต์โดยสารนำนักท่องเที่ยวไปเที่ยวและพาเข้าพักที่ รีสอร์ท จึงมีหน้าที่ดูแลรักษารถยนต์โดยสารดังกล่าวในระหว่างที่พักอยู่ที่รีสอร์ท ให้ปลอดภัยด้วย อันเป็นหน้าที่ใน ทางการที่จ้างของจำเลยที่ ๒ การที่จำเลยที่ ๑ เมาสู่ราไม่เฝ้ารถยนต์โดยสารเอง แต่กลับให้ ก. พนักงานประจำรถ นอนเฝ้ารถยนต์โดยสารแทน ทั้งที่ได้ยิน ก. พูดว่าจะออกไปเที่ยวข้างนอก และยังได้เสียบกุญแจรถไว้ที่สวิทซ์ติด เครื่องยนต์ มิได้นำไปเก็บรักษาไว้ให้ปลอดภัย จึงเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้ ก. ถือโอกาส ลักลอบขับรถยนต์โดยสารดังกล่าวไปเที่ยวข้างนอกและทำละเมิดต่อโจทก์ การที่ ก. ขับรถยนต์โดยสารดังกล่าว โดยประมาทเลินเล่อพลิกคว่ำเฉี่ยวชนราวเหล็กกันอันตรายพร้อมเสาของโจทก์เสียหาย ถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ มีส่วน ร่วมกับ ก. ทำละเมิดต่อโจทก์ด้วย ความเสียหายดังกล่าวจึงเป็นผลโดยตรงจากการที่จำเลยที่ ๑ ประมาทเลินเล่อ ไม่ควบคุมดูแลรักษารถยนต์โดยสารอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกลให้ปลอดภัยตามหน้าที่ในทางการที่จ้างของ

จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๑ จึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ในฐานะผู้ร่วมทำละเมิดด้วย ส่วนจำเลยที่ ๒ ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑ ในฐานะนายจ้าง

๓. กระทำโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

การที่จะพิจารณาว่ากรณีใดเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่หรือไม่นั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบ หรือศาล ซึ่งความประมาทเลินเล่อเป็นการกระทำที่มีใช้โดยเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผล แต่เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจำต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ โดยวิสัย หมายถึง สภาพเกี่ยวกับตัวผู้กระทำ เช่น การเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่หรือชั้นผู้น้อย เป็นเจ้าหน้าที่ธรรมดา เป็นผู้ประกอบวิชาชีพหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านใดด้านหนึ่ง และหมายรวมถึงระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นั้นด้วย เป็นต้น

ส่วนอย่างไรเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแต่ละกรณีไปซึ่งในกรณีการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ศาลปกครองสูงสุดได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การกระทำโดยมิได้เจตนา แต่เป็นการกระทำซึ่งบุคคลพึงคาดหมายได้ว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น และหากใช้ความระมัดระวังแม้เพียงเล็กน้อยก็อาจป้องกันมิให้เกิดความเสียหายได้ แต่กลับมิได้ใช้ความระมัดระวัง เช่นว่านั้นเลย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐/๒๕๕๒) คือ

๑) มีลักษณะไปในทางที่บุคคลนั้น ได้กระทำไปโดยขาดความระมัดระวัง

๒) ที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น พึงคาดเห็นได้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้ หรือหาความระมัดระวังสักเล็กน้อย ก็คงคาดเห็นการอันอาจเกิดความเสียหายเช่นนั้น

ตัวอย่างการกระทำที่ถือว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๓/๒๕๔๘ การที่กรรมการตรวจการจ้างทำรายงานเสนอผู้มีอำนาจเกี่ยวกับการเพิ่มและลดเนื้องานตามสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารโดยไม่เป็นไปตามระเบียบและไม่ตรวจสอบราคาที่เหมาะสมจนเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายเนื่องจากงานส่วนที่ลด มีราคาสูงกว่างานส่วนที่ผู้รับจ้างต้องทำเพิ่ม ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๓๘-๓๓๙/๒๕๔๙ การนำรถยนต์ของทางราชการไปเก็บรักษาที่บ้านพักของตนเป็นประจำทุกวัน โดยสถานที่ดังกล่าวไม่มีรั้วรอบขอบชิด เป็นเส้นทางสาธารณะที่คนทั่วไปใช้ร่วมกันและไม่มีการจัดเวรยาม จนเป็นเหตุให้รถยนต์ของทางราชการถูกขโมยไป ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๖๗/๒๕๕๐ ผู้ควบคุมงานก่อสร้างมีหน้าที่จัดบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวัน พร้อมทั้งผลการปฏิบัติงานเพื่อรายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างทราบทุกสัปดาห์ การที่ผู้ควบคุมงานก่อสร้างไปดูแลงานบางวันและมีได้จัดบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมรายวัน และบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานและวัสดุที่ใช้ ถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

พ.กลาง ที่ ๑๒๘๗/๒๕๔๙ ผู้บังคับบัญชาลงลายมือชื่อในใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมไว้ล่วงหน้าและไม่ทำลายใบเสร็จดังกล่าวก่อนที่จะย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่น จนทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเนาใบเสร็จไปเรียกเก็บเงินเพื่อประโยชน์ส่วนตน ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองขอนแก่นที่ ๑๓๓/๒๕๕๑ การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างทิ้งที่ผู้รับจ้างไม่ได้ดำเนินการตามที่กำหนดในสัญญาเป็นการฝ่าฝืนต่อระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๔๖๒/๒๕๕๑ การที่เจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้รถยนต์ของทางราชการ และนำรถไปจอดไว้ที่พักรถได้เฉพาะกรณีจำเป็นเร่งด่วน หรือที่จอดรถของทางราชการไม่ปลอดภัย โดยจอดรถไว้นอกรั้วบริเวณหน้าบ้านพักทั้งที่สามารถนำรถยนต์เข้าไปจอดภายในบ้านพัก เป็นเหตุให้รถยนต์ของทางราชการสูญหาย ถือเป็นกรกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๔๙/๒๕๕๑ กรณีเจ้าหน้าที่ขออนุญาตใช้รถยนต์ และขออนุญาตนำรถของทางราชการมาเก็บรักษาไว้ที่บ้านพักของตน ทราบว่าพนักงานขับรถไม่นำรถมาเก็บรักษาไว้ที่บ้านพักของตน ภายในเวลาอันสมควร แต่มิได้เอาใจใส่ติดตามรถยนต์กลับคืนมาให้เพียงพอตามวิสัยและพฤติการณ์ที่ผู้ควบคุมรถพึงกระทำ และมีได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เป็นเหตุให้พนักงานขับรถนำรถไปใช้งานเกิดอุบัติเหตุ ถือว่าความเสียหายส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้ควบคุมรถจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๕๐

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๒/๒๕๕๒ อ. ๗๓/๒๕๕๐ อ. ๔๕๖/๒๕๕๐ การที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรและเงินผลประโยชน์ของรัฐ ไม่จัดทำสมุดทะเบียนคุมเช็ค ตามระเบียบของทางราชการ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาทุจริตยักยอกเงิน ถือเป็นกรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ตัวอย่างการกระทำที่ไม่ถือว่าประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๖๗๐/๒๕๕๔ เมื่อไม่ปรากฏว่ามีหลักฐานชั้นเจนว่าผู้ฟ้องคดีขับรถด้วยความเร็วสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดและการที่ผู้ฟ้องคดีบังคับรถหลบรถคันอื่นที่วิ่งตัดหน้าอย่างกระชั้นชิดก็เพื่อป้องกันมิให้รถของทางราชการชนกับรถคันอื่น ทั้งการสอบสวนรับฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้พักผ่อนเพียงพอที่จะทำหน้าที่ขับรถยนต์และไม่ได้ดื่มสุราระหว่างขับรถ อันอาจนำมาซึ่งการเกิดอุบัติเหตุ นอกจากนี้พนักงานสอบสวนซึ่งรับแจ้งอุบัติเหตุเห็นว่าน่าเชื่อว่าอุบัติเหตุเกิดจากเหตุสุดวิสัย แต่การที่ผู้ฟ้องคดีขับรถแข่งรถหลายคันซึ่งเล่นตามกันมาในช่องทางเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีต้องระลึกรู้เสมอว่าในภาวะการณ์เช่นนั้นอาจมีรถคันอื่นแล่นเปลี่ยนช่องทางออกมาด้านขวาได้ตลอด แสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์และผู้ฟ้องคดีอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้เพียงพอไม่ อุบัติเหตุจึงเกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้ฟ้องคดี แต่ไม่ได้เกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ทางราชการตามมาตรา ๘ ประกอบมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๗๑๖/๒๕๕๔ จากบทบัญญัติมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่งและมาตรา ๘ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ การกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หมายถึง การกระทำโดยมิได้เจตนา แต่เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่ไม่ได้ใช้เพียงพอ โดยมีลักษณะไปในทางที่บุคคลนั้นได้กระทำไปโดยขาดความระมัดระวังที่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับถนนเปียกและไม่มีแสงสว่าง ประกอบกับมีผู้ขับซึ่งรถจักรยานยนต์วิ่งสวนทางบนไหล่ทางแล้วขับตัดหน้าในระยะกระชั้นชิด การที่ผู้ฟ้องคดีเหยียบห้ามล้อและห้ามรถจักรยานยนต์ เป็นเหตุให้เฉี่ยวชนกับรถยนต์บรรทุกคันที่จอดอยู่ ซึ่งเป็นกรกระทำโดยประมาทเลินเล่อปราศจากความระมัดระวังที่บุคคลในภาวะเช่นนั้นจัก

ต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ แต่การที่มีรถจักรยานยนต์วิ่งสวนมาบนไหล่ทางและขับตัดหน้า รถยนต์ที่ผู้ฟ้องคดี ขับสวนมาในระยะกระชั้นชิด ย่อมอยู่ในวิสัยและพฤติการณ์ที่ผู้ฟ้องคดีจะต้องใช้ความระมัดระวังเฉกเช่นคนขับรถ ที่ดีในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยการห้ามล้อให้รถหยุดหรือช้าลงเพื่อลดความรุนแรงลงหรือให้พ้นจาก อุบัติเหตุ การที่ผู้ฟ้องคดีห้ามล้อและหักหลบรถจักรยานยนต์ที่มีบุคคลภายนอกขับซึ่งผิดช่องทางเดินรถและตัดหน้า รถยนต์คันที่ผู้ฟ้องคดีขับอย่างกะทันหัน เป็นเหตุการณ์ตามปกติที่ผู้ขับขี่รถยนต์ที่ดีพึงต้องกระทำ ฉะนั้น จึงรับฟัง ไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้กระทำการโดยประมาทเลินเล่อที่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานที่บุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมี ตามวิสัยและพฤติการณ์ อันจะถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ต้องรับผิดชอบ ใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๕๕/๒๕๕๔ ผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมให้การรับสารภาพว่ามีการเตรียมการแบ่ง หน้าที่กันทำ รถยนต์จอดอยู่บริเวณข้างโรงจอดรถในที่ทำการมีการปิดล็อคอประตुरถยนต์และประตูรั้ว การที่รถยนต์ สูญหายเกิดจากคนร้ายจำนวน ๖ คน ได้โจรกรรมรถยนต์โดยใช้ไขควงปากแบนถอดกระจำด้านหลังคนขับ ปลด ล็อคอประตุนและทำการต่อสายไฟตรงขับรถออกไปขายประเทศเพื่อนบ้าน โดยลักษณะการกระทำของคนร้ายได้ ร่วมกันเป็นแก๊งลักรถยนต์มีการแบ่งหน้าที่กันทำ มีการเตรียมการเป็นอย่างดี และได้ร่วมกันโจรกรรมรถยนต์ มาแล้วหลายคัน จึงรับฟังได้ว่าผู้ต้องหาซึ่งมีจำนวนมากมีความเชี่ยวชาญในการโจรกรรมรถยนต์ มีการวางแผนไว้ ล่วงหน้า แม้ว่าในคืนเกิดเหตุผู้ปฏิบัติหน้าที่เวรยามจะนอนอยู่ภายในที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ก็เป็นการ ยากที่จะป้องกันมิให้รถยนต์ถูกโจรกรรมไป เนื่องจากในสภาวะเช่นนั้น กลุ่มผู้ต้องหาสามารถจะทำร้ายผู้ที่ขัดขวาง การโจรกรรมได้ตลอดเวลา ดังนั้น หากผู้ฟ้องคดีจะอยู่เวรในคืนเกิดเหตุก็ไม่อาจยืนยันได้แน่ชัดว่าจะสามารถ ป้องกันมิให้มีการโจรกรรมรถยนต์ไปได้ และพยานหลักฐานยังรับฟังไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีพฤติการณ์ตามที่ผู้ถูกฟ้อง คดีโต้แย้ง และแม้ว่าจะจอดรถยนต์ไว้ในสถานที่จอดรถยนต์ แต่เมื่อพิเคราะห์ถึงพฤติการณ์ของผู้ต้องหาที่ทำการ โจรกรรมรถยนต์ ยังรับฟังไม่ได้ว่ารถยนต์จะไม่ถูกโจรกรรมโดยเด็ดขาด จึงยังรับฟังไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีกระทำการ ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นผลให้รถยนต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลถูกโจรกรรม ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่องค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ จึงพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ฟ้องคดี

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๘๗/๒๕๕๘ แม้การใช้จ่ายจะไม่เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ แต่หาก เป็นประโยชน์แก่ทางราชการโดยส่วนรวมและมีพยานหลักฐานที่ชี้แจงได้ก็ไม่อาจถือว่าเป็นความเสียหายของ หน่วยงานผู้รับบริจาค และเมื่อพิจารณาหลักฐานการขอเบิกเงินและการอนุมัติใช้จ่ายเงินแล้วเห็นว่า แม้การใช้ จ่ายเงินเป็นไปเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน เพียงแต่หลักฐานการเบิกจ่ายและการอนุมัติไม่สามารถนำมาเป็น หลักฐานการจ่ายตามระเบียบของทางราชการได้ก็ตาม แต่การที่ผู้ฟ้องคดีอนุมัติให้นำเงินบริจาคไปใช้โดยไม่ปฏิบัติ ตามระเบียบของทางราชการ ย่อมถือได้ว่าเป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พยานิชย์ อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่มีเจตนาที่จะไม่นำเงินส่งเข้าบัญชีของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน เพียงแต่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัดเท่านั้น และที่ผ่านมารการรับบริจาคเงินส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าระบบของ ราชการ โดยเมื่อได้รับมอบมาแล้วจะมีการเก็บรักษาไว้ในตู้เซฟเพื่อใช้จ่ายตามที่อยู่อาศัยการอนุมัติต่อไป เมื่อการ อนุมัติให้นำเงินบริจาคไปใช้จ่ายของผู้ฟ้องคดีล้นแต่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางโรงเรียนและเป็นไปตาม

วัตถุประสงค์ของผู้บริจาค ประกอบกับหลักฐานการใช้จ่ายเงินที่ถูกต้องชัดเจนสามารถตรวจสอบได้และไม่เบิกซ้ำซ้อนกับเงินของทางราชการที่จะทำให้ราชการเสียหาย จึงถือได้ว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา มิใช่การกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่โรงเรียนตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่อย่างไรก็ตาม คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีชดใช้เงินคืนจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด

เจ้าหน้าที่ ตามนัยมาตรา ๔ เป็นผู้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่โดยที่พระราชบัญญัตินี้เน้นถึงการทำงานแทนรัฐในลักษณะเจ้าหน้าที่ของภาครัฐทุกประเภท ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตามคำนิยามดังกล่าวจึงหมายความถึงบุคลากรทุกประเภทที่ทำงานให้กับรัฐ ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างหรือจะเป็นกรรมการ และไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะใด

ลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ได้นั้นจะต้องอยู่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและได้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ การที่จะพิจารณาว่าลูกจ้าง คนใดเป็น “เจ้าหน้าที่” หรือไม่นั้น อาจพิจารณาโดยจำแนกตามลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับบุคคลในสังกัดออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ลูกจ้างที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำและต่อเนื่องมีการกำหนดอัตราเงินเดือนการเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับ เช่น กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทต่าง ๆ หรือระเบียบว่าด้วยลูกจ้างประจำ หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ ถือเป็นเจ้าหน้าที่ ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ตัวอย่าง ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย หรือพนักงานของรัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานลักษณะเป็นการประจำและต่อเนื่อง มีการกำหนดอัตราเงินเดือนการเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัย ลูกจ้างประเภทนี้มีฐานะเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัตินี้และความรับผิดในมูลละเมิดของลูกจ้างประเภทนี้ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้

๒. ลูกจ้างที่หน่วยงานของรัฐได้ว่าจ้างให้ปฏิบัติงานเป็นครั้งคราวเฉพาะงานไม่ว่าจะเป็นสัญญาจ้างเป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างดังกล่าวกับหน่วยงานที่ว่าจ้างย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากลูกจ้างกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ความรับผิดทางละเมิดย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตัวอย่าง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ทำสัญญาแต่งตั้งเอกชนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนเก็บเงินค่าไฟฟ้า เป็นผู้จัดหาเอาบุคคลมาเป็นผู้ปฏิบัติงานแทน เช่น แก๊กระแสไฟฟ้าขัดข้อง ตามสัญญาจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จโดยสัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาจ้างทำของ ตามนัยมาตรา ๔๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น คู่สัญญาของ กฟภ. และลูกจ้างของคู่สัญญาจึงไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของ กฟภ. และไม่เป็น “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๘๖๙/๒๕๔๒)

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

สรุปว่าหน่วยงานของรัฐตามคำนิยามดังกล่าวแบ่งเป็น ๔ ประเภทคือ

๑. ราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมและราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด อำเภอ

๒. ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา

๓. รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทจำกัด เนื่องจากจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายเอกชน

๔. หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐหน่วยงานที่ไม่เข้าลักษณะความหมายดังกล่าวข้างต้นจึงไม่ใช่หน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจทางการเงินและประกอบกิจการอื่นให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม แม้มีพระราชบัญญัติจัดตั้ง แต่ตามพระราชบัญญัติระบุโดยชัดเจนว่าไม่เป็นรัฐวิสาหกิจไม่อยู่ในกฎหมายคุ้มครองแรงงานและเมื่อจัดตั้งขึ้นระยะหนึ่งและต้องนำหุ้นออกขาย

การตีความว่าหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานของรัฐมีความสำคัญ เนื่องจากถ้าเป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติละเมิดเช่นเดียวกัน แล้วเกิดกรณีหากเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงานกระทำให้เกิดความเสียหายหรือเจ้าหน้าที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องแต่งตั้งกรรมการละเมิดร่วมกัน

ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มี ๒ ประเภท

ประเภทที่ ๑ การกระทำละเมิดต่อเอกชนหรือบุคคลภายนอก ความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดแก่เอกชนหรือบุคคลภายนอก เป็นไปตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ประเภทที่ ๒ การกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดแก่หน่วยงานของรัฐ เป็นไปตามความในมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

การจะพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐต่อบุคคลภายนอกตามประเภทที่

๑ แบ่งเป็น ๒ กรณี ได้แก่

๑. กรณีการกระทำละเมิดเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๕)

๒. กรณีการกระทำละเมิดเป็นการกระทำนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๖)

กรณีที่ ๑ ความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๕ บัญญัติว่า “หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดตามวรรคหนึ่ง”

เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ได้กระทำการละเมิด หน่วยงานของรัฐต้องรับผิด/ถูกฟ้องแทนเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๕ วรรคแรก ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐ จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๘๖/๒๕๔๗ แต่กรณียังไม่มีคำพิพากษาสูงสุด เจ้าหน้าที่ข้าราชการไปติดต่องานราชการแล้วเกิดอุบัติเหตุชนรถยนต์ของบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในผลแห่งละเมิดนั้น โดยบุคคลภายนอกหรือประชาชน ผู้ได้รับความเสียหายสามารถฟ้องคดีให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้แต่จะฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจไล่จับผู้ร้ายแล้วเกิดการยิงต่อสู้กัน กระสุนปืนพลาดเป้าหมายไปถูกประชาชนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต กรณีเช่นนี้ หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดอยู่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในผลแห่งละเมิดนั้น บุคคลภายนอกหรือประชาชนผู้ได้รับความเสียหายสามารถร้องขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่จะฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ทำนองเดียวกันกับกรณีเจ้าหน้าที่ไม่สังกัดหน่วยงานใด ผู้ได้รับความเสียหายก็สามารถฟ้องหรือร้องขอให้กระทรวงการคลังชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ตามมาตรา ๕ วรรค ๒ แต่จะฟ้องร้องให้เจ้าหน้าที่ชดใช้โดยตรงไม่ได้ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด กระทรวงการคลังจึงต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๖๔/๒๕๕๒) หรือกรณีคณะรัฐมนตรี ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า คณะรัฐมนตรีมิใช่หน่วยงานของรัฐ และไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด จึงถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ ต้องรับผิด

การพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ พิจารณาจาก

๑. เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือไม่

ตัวอย่าง สรรพสามิตจังหวัดเดินทางไปราชการโดยรถยนต์ของสำนักงาน แล้วพนักงานขับรถชนกับรถคันอื่น ถือว่าพนักงานขับรถกระทำละเมิดโดยปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

๒. เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ตัวอย่าง สรรพสามิตจังหวัดจะต้องเดินทางไปราชการ แต่พนักงานขับรถลาหยุด จึงขอให้เจ้าหน้าที่การเงินช่วยขับรถให้แทน หากรถเกิดอุบัติเหตุชนกับรถคันอื่นกรณีเช่นนี้ ถือว่าเจ้าหน้าที่การเงินปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง

กรณีที่ ๒ ความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐที่เกิดขึ้นจากการกระทำนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๖ บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดในกรณีนั้น เป็นการเฉพาะตัวในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้”

ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ (นอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องรับผิดหรือถูกฟ้อง ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชดใช้เป็นกรณีเฉพาะตัว

การพิจารณาว่าเป็นการกระทำนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ พิจารณาจาก พฤติกรรม ต้องเป็นการส่วนตัวโดยแท้

ตัวอย่าง พนักงานไปรษณีย์จอดรถเก็บบจดหมายข้างทาง ตำรวจบอกว่าจะจอดไม่ได้เนื่องจากเป็น ชั่วโมงเร่งด่วน พนักงานไปรษณีย์ไม่โหมจึงออกรถอย่างแรงเป็นเหตุให้ตำรวจหัวฟาดพื้น การกระทำดังกล่าวเป็น การกระทำนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ เป็นการกระทำส่วนตัวโดยแท้

เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมิได้อยู่ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ไปทะเลาะวิวาทแล้วทำร้าย ร่างกายประชาชนเช่นนี้ถือว่าเป็นการกระทำละเมิดโดยส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเอง เนื่องจากมิใช่กิจการในการ ปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจออกเเวรแล้วไปตลาดและประสบเหตุคนทะเลาะวิวาทกันอยู่แล้วเข้าไป กระทบเหตุและเกิดปิ่นลั่นไปถูกชาวบ้านในบริเวณนั้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเข้าไปกระทบเหตุ ดังกล่าว ถือว่าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากตำรวจมีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดหรือ กระทบเหตุซึ่งหน้าได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

การกระทำละเมิดต่อเอกชนหรือบุคคลภายนอก พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติให้ผู้เสียหาย ใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ ๒ ทาง คือ

๑. ใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล ตามนัยมาตรา ๕ หรือมาตรา ๖ หรือ
๒. ใช้สิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๑

ทางที่ ๑ การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล

บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายสามารถฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง โดยไม่ต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐก่อนโดย หากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ผู้เสียหายต้องฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรงจะฟ้อง หน่วยงานของรัฐไม่ได้ (มาตรา ๖) แต่หากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติ หน้าที่ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐโดยตรงจะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ (มาตรา ๕)

บุคคลภายนอก คือบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้เสียหายได้แก่บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีใช้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่และ ให้หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐคนอื่นไม่ว่า เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะสังกัดหน่วยงานเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับความเสียหายหรือสังกัดหน่วยงานของรัฐ แห่งอื่นหรือไม่ก็ตาม

ตัวอย่าง นาย ส. ลูกจ้างชั่วคราวตำแหน่งพนักงานขับรถขนถ่ายน้ำ กรุงเทพมหานคร (กทม.) และนาย ป. ลูกจ้างประจำ ตำแหน่งคนงานทำหน้าที่รดน้ำต้นไม้ริมถนน ในระหว่างการขับรถขนถ่ายน้ำ ออกไปปฏิบัติหน้าที่ได้เกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับรถยนต์นั่งส่วนบุคคลอย่างกะทันหัน นาย ส. จึงห้ามล้อรถยนต์ ขนถ่ายน้ำอย่างแรง ทำให้รถยนต์บรรทุกน้ำพลิกคว่ำได้รับความเสียหาย นาย ส. ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย ส่วน นาย ป. ได้รับบาดเจ็บสาหัส กรณีดังกล่าวถือว่า นาย ส. พนักงานขับรถขนถ่ายน้ำซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของ กทม. กระทำละเมิดต่อนาย ป. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของ กทม. เช่นกัน เมื่อนาย ป. มิได้มีส่วนร่วมในการกระทำละเมิดและ เป็นผู้ได้รับความเสียหาย จากการกระทำละเมิดของนาย ส. นาย ป. จึงเป็น "ผู้เสียหาย" และมีสิทธิเรียกร้องให้ กทม. ตันสังกัดของนาย ส. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ได้ (ความเห็น คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๒๑/๒๕๔๓)

อายุความในการใช้สิทธิของผู้เสียหาย

การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล ผู้เสียหายจะต้องฟ้องคดีภายใน ๑ ปี นับแต่วันรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่ง การฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี หรืออีกนัยหนึ่ง ภายใน ๑ ปี นับแต่วันรู้ถึง

การละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิเรียกร้องตามที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะดังกล่าวข้างต้น จะต้องกระทำภายในกำหนดอายุความทั่วไปตามมาตรา ๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเกิดแต่มูลละเมิดมีอายุความสิบปีนับแต่วันทำละเมิดด้วย **คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๕๗๓/๒๕๔๙** ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ ๒ ทาง กล่าวคือ ผู้เสียหายอาจฟ้องคดีต่อศาลขอให้พิพากษาให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดอยู่ในสังกัดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี หรืออีกนัยหนึ่งภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดทางหนึ่ง กับผู้เสียหายอาจยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดอยู่ในสังกัดให้พิจารณาคชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่ตนอีกทางหนึ่ง และแม้กฎหมายจะมีได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาคชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนภายในระยะเวลาเท่าใด แต่ก็เป็นที่เห็นได้จากเหตุผลของเรื่องว่าผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดเช่นเดียวกับการฟ้องคดีต่อศาล

ทางที่ ๒ การใช้สิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๑

บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ผู้เสียหายสามารถยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐตามนัยมาตรา ๑๑

มาตรา ๑๑ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๕ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาคชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคชดใช้นั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคชดใช้ที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบ และขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณานุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน”

การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้เสียหายสามารถร้องขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง และเมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายไม่พอใจการวินิจฉัย ก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้

พระราชบัญญัตินี้ได้ให้สิทธิแก่ผู้เสียหายที่จะเลือกใช้วิธียื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาคชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ แทนที่จะใช้วิธีฟ้องคดีหน่วยงานของรัฐซึ่งอาจต้องใช้เวลาพอสมควรเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนที่ถูกกระทำละเมิดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งบางครั้งค่าสินไหมทดแทนอาจจะเป็นจำนวนเงินเพียงไม่กี่พันบาท ซึ่งถ้าจะต้องไปฟ้องคดีต่อศาลก็จะมีค่าทนายความและค่าธรรมเนียมต่างๆ กรณีที่ผู้เสียหาย

ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลและคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลถือได้ว่าผู้เสียหายเลือกใช้สิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว แม้ต่อมาผู้เสียหายจะได้มีการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องรับคำขอไว้พิจารณาเนื่องจากการที่ให้ทั้งหน่วยงานของรัฐและศาลพิจารณาเรื่องที่มีมูลเหตุอย่างเดียวกันอาจทำให้การวินิจฉัยชี้ขาดแตกต่างกันได้ (เรื่องเสรีจที ๖๐๓/๒๕๕๑)

การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๑๑ พระราชบัญญัติละเมิดผู้เสียหายสามารถร้องขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง และเมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายไม่พอใจคำวินิจฉัย ก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับการแจ้งการวินิจฉัยได้

การยื่นคำขอ

ให้ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดสังกัดอยู่โดยตรง หากเจ้าหน้าที่ไม่สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อกระทรวงการคลังในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่าหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบเนื่องจากเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อผู้เสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยหน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ใบรับคำขอต้องเป็นเอกสารที่หน่วยงานของรัฐได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ทราบว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอของผู้เสียหายแล้ว (คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีจที ๖๐๓/๒๕๕๑) กระทรวงการคลังได้กำหนดแบบใบรับคำขอให้หน่วยงานของรัฐทราบแล้ว ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว ๑๒ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ซึ่งการออกใบรับคำขอจะมีผลต่อการนับระยะเวลา

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๙๑/๒๕๔๗ ผู้เสียหายส่งคำขอทางไปรษณีย์และได้รับใบตอบรับของไปรษณีย์ ใบตอบรับของไปรษณีย์ไม่ใช่ใบรับคำขออันเป็นหลักฐานที่หน่วยงานเป็นผู้ออกให้ แต่เป็นเพียงหลักฐานทางไปรษณีย์ว่าได้มีการส่งของเอกสารทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้รับแล้วเท่านั้น มิได้บ่งบอกว่าเอกสารในซองเป็นอะไร

วิธีการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน มี ๒ วิธี

๑. ยื่นคำขอด้วยตัวเอง

๒. ยื่นคำขอทางจดหมาย กรณีเช่นนี้ให้ตอบใบรับคำขอโดยจดหมายเช่นกัน

กรณีที่ผู้เสียหายยื่นผิดหน่วยงาน หน่วยงานนั้นๆ ต้องรับเรื่องไว้ก่อน จะปฏิเสธไม่ได้ แล้วจึงส่งต่อไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือกระทำละเมิด เมื่อส่งเรื่องแล้วต้องแจ้งต่อผู้เสียหายที่มายื่นคำขอว่าผู้ที่กระทำละเมิดคือใคร เพื่อผู้เสียหายสามารถติดตามเรื่องได้ต่อไป โดยเริ่มนับเวลาในการพิจารณาคำขอ ๑๘๐ วันจากวันที่หน่วยงานที่กระทำละเมิดได้รับเรื่อง

สาระสำคัญของใบรับคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว แต่ควรมีสาระสำคัญดังนี้

๑. ชื่อหน่วยงานที่รับคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
๒. เรื่องที่ขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
๓. วันเดือนปี ที่รับคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

๔. ชื่อผู้ยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน
๕. จำนวนเงินที่ขอให้ชดใช้
๖. ลายมือชื่อผู้รับคำขอ

ระยะเวลาในการยื่นคำขอ

ผู้เสียหายต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันกระทำละเมิด (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๗๓/๒๕๔๙) ซึ่งเป็นระยะเวลาเดียวกับการยื่นฟ้องคดีต่อศาล ดังนั้น หากผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าว แม้หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาคำขอ ผู้เสียหายซึ่งไม่พอใจผลการวินิจฉัยก็ไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ เพราะถือว่าฟ้องคดีเมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

การพิจารณาคำขอ

หากหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน ก็ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดขึ้นเพื่อพิจารณาคำขอของบุคคลภายนอก

ระยะเวลาในการพิจารณาคำขอนั้น มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑ วรรคสอง ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน การพิจารณาคำขอจึงต้องกระทำโดยไม่ชักช้า และหากหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน ก็ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดขึ้นเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า และจะต้องพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันภายในกำหนด ต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ สามารถขอขยายระยะเวลาออกไปอีกได้ แต่ไม่เกิน ๑๘๐ วัน

เมื่อกฎหมายได้กำหนดกระบวนการพิจารณา ระยะเวลาการพิจารณา และภาระหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐผู้รับคำขอไว้ชัดเจน หากหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติ ย่อมถือว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

กรณีหน่วยงานของรัฐพิจารณาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของตนกระทำละเมิดจริง ให้กำหนดค่าเสียหายตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ และส่งคำสั่งนั้นให้แก่ผู้เสียหาย

กรณีหน่วยงานของรัฐพิจารณาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของตนไม่ต้องรับผิดชอบก็ให้ยกคำร้องและแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบ

กรณีที่ยังไม่พอใจผลการพิจารณาคำขอ

หากผู้เสียหายไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ให้มีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจ ซึ่งอาจจะเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองแล้วแต่กรณี ภายใน ๙๐ วัน

เมื่อเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีเพียงใด ต้องพิจารณาตามมาตรา ๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง จะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยมีต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงาน ส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและ เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น”

คือ หน่วยงานของรัฐจะมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ก็ต่อเมื่อ

๑) เจ้าหน้าที่กระทำให้เกิดความเสียหายด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น (มาตรา ๘ วรรคแรก)

๒) ไม่ต้องเรียกให้ใช้เต็มจำนวนก็ได้ จะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่ง การกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ (มาตรา ๘ วรรค ๒)

๓) สามารถหักความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงาน ส่วนรวมออกจากความรับผิดได้ (มาตรา ๘ วรรค ๓) และ

๔) เรียกให้เจ้าหน้าที่รับผิดได้เฉพาะส่วนความรับผิดของตนเท่านั้น (มาตรา ๘ วรรค ๔)

การหักส่วนความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงาน ส่วนรวมออกจากความรับผิด (มาตรา ๘ วรรค ๓)

ตัวอย่าง เจ้าหน้าที่นำรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนรถยนต์ของบุคคลภายนอก เนื่องจากระบบเบรกของรถราชการไม่ทำงานอันสืบเนื่องมาจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐซึ่งมิได้จัดให้มีการบำรุงรักษารถยนต์คันดังกล่าว ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ปกติ หรือในกรณีระบบการฝึกงานของ หน่วยงานบกพร่องโดยส่งเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ไปปฏิบัติงานในขณะที่ยังมีได้จัดให้มีการฝึกงานอย่างเพียงพอให้ ปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่ง เป็นต้น โดยหน่วยงานของรัฐต้องหักส่วนแห่งความรับผิดและความบกพร่อง ดังกล่าวออกด้วยการพิจารณาว่าการละเมิดเกิดจากส่วนใดมากกว่ากัน และควรกำหนดสัดส่วนต่อกันเท่าใด หากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีส่วนหนึ่งเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบ การดำเนินงานส่วนรวม เมื่อได้หักส่วนความรับผิดดังกล่าวออกจากค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่จะต้อง ชดใช้แล้ว ค่าเสียหายที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงาน ส่วนรวมดังกล่าว ถือเป็นความรับผิดของหน่วยงานของรัฐตามนัยมาตรา ๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงตกเป็นพิพาทหน่วยงานของรัฐเท่านั้น

การเรียกให้เจ้าหน้าที่รับผิดได้เฉพาะส่วนความรับผิดของตนเท่านั้น ไม่นำหลักเรื่องลูกหนี้ ร่วมมาใช้บังคับ(มาตรา ๘ วรรค ๔) กรณีการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้อง รับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น แต่เดิมก่อนกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่บังคับใช้ หากการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่ทั้งหลายนั้นต้องร่วมกันรับผิด อย่างลูกหนี้ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไม่ได้รับความเป็นธรรม แต่ตาม กฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดฉบับนี้ ให้ความเป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจมีส่วนร่วมในการกระทำละเมิด แต่เป็นเพียงผู้กระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้ชดใช้แต่เฉพาะในส่วนของตนเองเท่านั้น

เช่น ในฐานะผู้บังคับบัญชา ปล่อยปะละเลยอาจต้องรับผิดชอบใช้เพียงอัตราร้อยละ ๖๐ ของค่าเสียหายเท่านั้นก็เป็นไปได้ หรือหากอยู่ในฐานะที่ยากแก่การควบคุมดูแลบุคคลดังกล่าวอาจไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายเลยหรือชดใช้อัตราน้อยที่สุด ก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีไป

ในกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกนั้น แม้ว่า เจ้าหน้าที่จะไม่ต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อผู้เสียหายก็ตาม แต่ก็มิได้พ้นความรับผิดชอบไปทั้งหมด กล่าวคือ เจ้าหน้าที่จะมีความรับผิดชอบเพียง ๒ ระดับเท่านั้น คือ กรณีจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กรณีเจ้าหน้าที่กระทำโดยประมาทเลินเล่อไม่ถึงขั้นร้ายแรง หน่วยงานของรัฐไม่สามารถไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ได้อีกต่อไป เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้เสียหายไปแล้ว ความรับผิดชอบเป็นพัวพันหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ไม่สามารถไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ แต่หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานของรัฐ ยังมีสิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดดังกล่าวต่อไป

อายุความการใช้สิทธิไล่เบี้ยเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย

มาตรา ๙ บัญญัติว่า “ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตน ให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย” ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็ค่าสินไหมทดแทนตามคำขอของบุคคลภายนอกหรือค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษา เมื่อหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่จ่ายเงินไปแล้วสามารถไล่เบี้ยให้อีกฝ่ายชดใช้แก่ตนได้ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่จ่ายเงินไป แม้จะเกินกำหนดอายุความ ๑๐ ปี นับแต่เหตุเกิดก็สามารถไล่เบี้ยได้แต่ต้องภายใน ๑ ปี ดังกล่าว เพราะเป็นการรับช่วงสิทธิจากบุคคลภายนอกมาไล่เบี้ย

การพิจารณาความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดแก่หน่วยงานของรัฐ ตามประเภทที่ ๒

มาตรา ๑๐ บัญญัติว่า “ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็หน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้น มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง”

หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดความเสียหายขึ้นกับหน่วยงานของรัฐในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนกฎหมายบัญญัติให้หน่วยงานนำบทบัญญัติกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ตามมาตรา ๘ มาบังคับใช้โดยอนุโลม กล่าวคือ ต้องเป็นกรณีเจ้าหน้าที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจึงต้องรับผิด ต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมที่จะให้แก่เจ้าหน้าที่และดูอีกว่าความเสียหายเกิดจากความบกพร่องหรือความผิดของหน่วยงานด้วยหรือไม่ หรือเกิดจากระบบการดำเนินการส่วนรวมของทางราชการหรือไม่

ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ต้องรับผิดเมื่อกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อ ต้องรับผิดเต็มจำนวนความเสียหาย และกรณีการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนให้ร่วมกันรับผิดชอบใช้อย่างลูกหนี้ร่วม

อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ มาตรา ๑๐ วรรคสอง
สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐแบ่งเป็น ๒ กรณี

๑) กรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าต้องรับผิดชอบ อายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ไม่ว่าจะป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่หรือกรณีไม่ใช้การกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ก็ตามถือว่าอยู่ในบังคับอายุความ ๒ ปี ตามมาตรา ๑๐ ทั้งสิ้น

๒) กรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้น มีกำหนดอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามการเริ่มนับอายุความนั้น ต้องถือเอาวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นวันเริ่มนับอายุความ ซึ่งในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อหาตัวผู้ต้องรับผิดชอบทางละเมิด เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้เสนอการสอบสวนที่ระบุตัวผู้ต้องรับผิดชอบไว้แล้วต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ โดยปกติศาลจะถือเอาวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้รับทราบรายงานการสอบสวนดังกล่าวเป็นวันเริ่มนับอายุความ หรือในทางกรณีอายุความ ๒ ปีที่จะเริ่มนับกรณีมีผู้ต้องรับผิดชอบนับแต่ผู้แต่งตั้งลงนามเห็นชอบด้วยกับคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด และต้องออกคำสั่งเรียกให้ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ทันภายใน ๒ ปี ดังกล่าว

คาพิพากษาฎีกาที่ ๗๕๕/๒๕๕๐ โจทก์เป็นนิติบุคคลโดยเป็นกรมในรัฐบาล มีอธิบดีเป็นผู้แทน การนับอายุความละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่อธิบดีผู้แทนโจทก์รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน น. เป็นนายช่างแขวงทาง ซึ่งป็นเพียงข้าราชการในกรมของโจทก์เท่านั้น ไม่ใช่ผู้แทนของโจทก์ แม้น. จะรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ แล้วแต่อธิบดีผู้แทนโจทก์ทราบเรื่องดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๖ จึงถือได้ว่าโจทก์รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๖ นับถึงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันฟ้องยังไม่พ้นกำหนด ๑ ปี คดีของโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

คาพิพากษาฎีกาที่ ๒๙๕๖/๒๕๓๘ กองทัพบกโจทก์เป็นนิติบุคคล มีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้แทนมีอำนาจบังคับบัญชาและรับผิดชอบจึงเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๗๕ หรือที่แก้ไขใหม่มาตรา ๗๐ การที่กองบัญชาการควบคุมกองพลทหารราบที่ ๔ ส่วนราชการของโจทก์ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริง และมีการรายงานเหตุการณ์เสียชีวิตของนายทหารชั้นสัญญาบัตรให้โจทก์ทราบตลอดจนมีการทำบันทึกเรื่องค่าเสียหายจะถือว่าโจทก์ทราบไม่ได้ กรณีต้องถือว่าโจทก์เพิ่งทราบเหตุและตัวผู้ต้องรับผิดชอบเมื่อผู้บัญชาการทหารบกได้ทราบรายงานและลงนามอนุมัติให้ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยทั้งสาม

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีที่ ๖๑๘/๒๕๔๓ กรณีผู้อำนวยการองค์การสะพานปลาไม่อยู่เพราะไปต่างประเทศ ผู้รักษาการแทนผู้อำนวยการองค์การสะพานปลาจะมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการได้ หรือไม่และจะถือว่าองค์การสะพานปลารู้ถึงการละเมิดนั้นหรือไม่ อย่างไร นั้น เห็นว่า ข้อ ๔ แห่งข้อบังคับองค์การสะพานปลาว่าด้วยระเบียบบริหารและแบ่งส่วนงาน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๓ กำหนดว่า ในกรณีผู้อำนวยการไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รักษาการแทน ประกอบกับคำสั่งองค์การสะพานปลา ที่ ๒๙/๒๕๔๓ เรื่องมอบหมายให้รองผู้อำนวยการปฏิบัติงานแทนผู้อำนวยการ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเรื่องการรักษาการแทนไว้ โดยให้รองผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการและรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารรักษาการแทนตามลำดับ ดังนั้น ผู้รักษาการแทนย่อมมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการได้ และหากในรายงานการสอบสวนของ

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดได้ระบุเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไว้ ย่อมถือได้ว่าองค์การสะพานปลาได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้ว ตามนัยมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙

หากหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อพ้นอายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามที่มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดไว้ สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของหน่วยงานของรัฐย่อมสิ้นสุดลง ซึ่งศาลปกครองสูงสุดวางแนววินิจฉัยไว้ว่า “... เมื่อหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อพ้นอายุความใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวแล้วจึงเป็นการออกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย...”

๒.กรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้องนั้นมีอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ อายุความในการออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินจะมีเพียง ๑ ปี นับแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง แต่การออกคำสั่งดังกล่าวต้องไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันเกิดเหตุ

การเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้เงินให้แก่หน่วยงานของรัฐ

๑.หน่วยงานของรัฐมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด (มาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า “ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด”

หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล แต่ถ้าไม่ใช้การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลตามปกติ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดของหน่วยงานใด

การอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่เห็นด้วยกับคำสั่งนั้นเพราะเห็นว่า คำสั่งดังกล่าวที่หน่วยงานของรัฐสั่งนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย อาจเป็นเพราะเห็นว่าการกระทำของตนไม่ได้เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือเป็นการกระทำที่ต้องรับผิดชอบแต่จำนวนเงินที่ต้องชดใช้นั้นไม่เป็นธรรม หรือคำสั่งนั้นไม่ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย เจ้าหน้าที่ก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ถูกออกคำสั่งนั้นจะต้องอุทธรณ์ภายในระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว (ตามมาตรา ๔๔) แต่หากหน่วยงานของรัฐได้ออกคำสั่งฯ โดยไม่ได้แจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้อุทธรณ์ทราบว่าเป็นเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้ใดภายในระยะเวลาเท่าใดแล้ว

ระยะเวลาการอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะขยายออกเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้รับคำสั่งทางปกครอง (ตามมาตรา ๔๕) โดยอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจทบทวนคำสั่งได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ปัญหาข้อกฎหมายหรือขั้นตอนตามกฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น ผู้อุทธรณ์จึงสามารถยกเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวขึ้นอุทธรณ์ได้ โดยเจ้าหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์ต้องพิจารณาอุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

สำหรับผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ในเรื่องอำนาจการพิจารณาอุทธรณ์นี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยตอบข้อหารือไว้ว่าผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐประเภทส่วนราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต้องผูกพันตามความเห็นของกระทรวงการคลังด้วย (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๖๘/๒๕๕๑)

อายุความที่เจ้าหน้าที่จะต้องไปฟ้องต่อศาลปกครองนั้นมีกำหนดภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่หากคำสั่งที่เรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ได้แจ้งสิทธิตามข้อ ๑๙ ระยะเวลายื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองให้ขยายเป็นหนึ่งปีตั้งแต่วันที่รับคำสั่ง ตามมาตรา ๕๐ วรรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

คาพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๖๑/๒๕๕๓

ศาลปกครองจะรับคำฟ้องที่ยื่นต่อศาลไว้พิจารณาได้ต่อเมื่อคดีพิพาทตามคำฟ้องนั้น เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองและการฟ้องคดีนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดีตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองกำหนด เมื่อได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวแล้วผู้ฟ้องคดีชอบที่จะรอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นก่อนหรือรอให้พ้นระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อน จึงจะมีสิทธินำคดีนี้มาฟ้องต่อศาลปกครอง

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งเรียกให้ผู้ฟ้องคดีชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้อำนาจตามกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีจึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งเรียกให้ชดใช้เงินของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจะต้องดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อผู้ทำคำสั่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าวเพราะเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรีและไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ตามนัยมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือยื่นอุทธรณ์คำสั่งชดใช้เงินดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีโดยยื่นทางไปรษณีย์ เมื่อได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวแล้วผู้ฟ้องคดีชอบที่จะรอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นก่อน หรือรอให้พ้นระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อน จึงจะมีสิทธินำคดีนี้มาฟ้องต่อ

ศาลปกครอง แต่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองโดยมิได้รอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยอุทธรณ์หรือรอให้พ้นกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เสียก่อน และขณะที่ยื่นฟ้องคดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดียังไม่ได้รับหนังสืออุทธรณ์ดังกล่าว กรณีนี้จึงถือว่าผู้ฟ้องคดียังมิได้มีการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา ๔๒ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ สิทธิในการฟ้องคดีจึงยังไม่เกิดขึ้น

๒. กรณีเจ้าหน้าที่ไม่ชำระเงินภายในเวลาที่กำหนดหน่วยงานของรัฐมีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

ด้วยก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น เนื้อหาของการบังคับทางปกครองไม่ได้บัญญัติในรายละเอียดไว้โดยกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ที่ผ่านมาจึงมีปัญหาในทางปฏิบัติเนื่องจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐไม่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินการ ไม่สามารถสืบหาทรัพย์สินได้จึงไม่มีทรัพย์สินให้บังคับ ปัจจุบันได้แก้ไขพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในเรื่องการบังคับทางปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน ส่วนการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่เป็นการกำหนดให้กระทำการ หรือละเว้นการกระทำนั้นได้แก้ไขปรับปรุงถ้อยคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๑) การดำเนินการเพื่อบังคับทางปกครอง

หลักเกณฑ์การบังคับทางปกครองตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน แบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง

แนวทางแรก กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ออกคำสั่งสามารถบังคับได้เอง

แนวทางที่สอง กรณีที่หน่วยงานของรัฐบางแห่งไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถหรือมีความเชี่ยวชาญเพียงพอที่ดำเนินการบังคับได้ หน่วยงานของรัฐนั้นสามารถที่จะขอให้ เจ้าพนักงานบังคับคดี (กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม) ดำเนินการบังคับแทนได้

เมื่อหน่วยงานออกคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินแล้ว ผู้รับคำสั่งไม่ชำระ หน่วยงานของรัฐต้องมีหนังสือเตือนให้ชำระภายในเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หากยังไม่ชำระ จะเข้าสู่กระบวนการบังคับทางปกครอง โดยหลักเกณฑ์ใหม่ที่เพิ่มขึ้นก็คือ หน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่ง จะต้องแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองเพื่อกำหนดตัวเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการดำเนินการ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับคำสั่งทางปกครอง เพื่อนำมาชำระหนี้และดำเนินการขายทอดตลาดต่อไป สำหรับการออกคำสั่งแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง เนื่องจากขณะนี้ ยังไม่มีกฎกระทรวงตามกฎหมายใหม่ แต่สามารถใช้กฎกระทรวงเดิมที่กำหนดเรื่องเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองหรือการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ไปพลางก่อนได้ตามบทเฉพาะกาล

๒) เครื่องมือใหม่ในการบังคับทางปกครอง หลังจากที่มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองเพื่อดำเนินการยึด หรืออายัดทรัพย์สินแล้ว ส่วนที่เพิ่มเติม คือ การสืบหาทรัพย์สิน เดิมหน่วยงานของรัฐจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการสืบหาทรัพย์สิน ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ค่อนข้างยากหรือไม่เจ้าหน้าที่ไปดำเนินการสืบหาทรัพย์สิน กฎหมายใหม่จึงได้เพิ่มเครื่องมือในการช่วยสืบหาทรัพย์สิน โดยสามารถดำเนินการได้ ๒ แนวทางคือ

แนวทางแรก หน่วยงานของรัฐร้องขอต่อสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อให้ดำเนินการสืบหาทรัพย์สินแทน ปัจจุบันสำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดระเบียบในการช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ เพื่อดำเนินการสืบหา

ทรัพย์สิน หรืออาจร้องขอให้หน่วยงานที่ดูแลทรัพย์สินที่ต้องจดทะเบียนตามกฎหมาย เช่น กรมที่ดิน กรมการขนส่งทางบก หรือหน่วยงานที่ดูแลทรัพย์สินที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ ต่าง ๆ ให้สืบหาทรัพย์สินแทนได้

แนวทางที่สอง กฎหมายยังเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาช่วยในการสืบหาทรัพย์สินแทนหน่วยงานของรัฐได้ โดยกำหนดเงื่อนไขไว้ว่าต้องเป็นคำสั่งที่กำหนดให้ชำระเงินจำนวนไม่น้อยกว่า สองล้านบาท เหตุที่ต้องกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวไว้ เนื่องจากเห็นว่าหน่วยงานของรัฐอาจจะไม่ยอมดำเนินการเอง แต่มอบให้เอกชนดำเนินการทั้งหมด ซึ่งจะเป็นภาระทางงบประมาณ แต่การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการสืบทรัพย์สินแทน ถ้าเอกชนเห็นว่าจำนวนค่าตอบแทนไม่คุ้มค่าก็จะไม่มีเอกชนรายใด สนใจเข้ามารับดำเนินการ เพราะฉะนั้นจึงควรกำหนดให้มูลค่าของทรัพย์สินที่จะบังคับได้ต้องคุ้มค่ากับค่าตอบแทนด้วย และหากในอนาคตสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปก็สามารถออกกฎกระทรวงกำหนด เพิ่มจำนวนเงินดังกล่าวได้

การช่วยสืบหาทรัพย์สิน หน่วยงานของรัฐมีอำนาจสอบถามหรือขอข้อมูล หน่วยงานที่ดูแลทรัพย์สินที่มีการจดทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้ตกอยู่ภายใต้บังคับ ของคำสั่งว่ามีทรัพย์สินอยู่แค่ไหนเพียงใด รวมทั้งมีอำนาจขอให้ระงับการจำหน่ายโอนทรัพย์สินนั้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้มีการยักย้ายถ่ายโอนทรัพย์สิน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้หน่วยงานของรัฐ สามารถสืบหาทรัพย์สินเพื่อนำมาชำระหนี้ได้ รวมทั้งได้มีการเพิ่มบทบัญญัติให้หน่วยงานของรัฐมีอำนาจ ที่จะสอบถามสถาบันการเงินหรือองค์กรอื่น ๆ ที่มีหน้าที่ในการดูแลทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ เพราะที่ผ่านมา จะประสบปัญหาเป็นอย่างมาก เมื่อหน่วยงานของรัฐสอบถามไปยังสถาบันการเงินเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ส่วนใหญ่จะได้รับการปฏิเสธไม่ให้ข้อมูล เนื่องจากสถาบันการเงินไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลของลูกค้ายได้ กฎหมายใหม่จึงให้อำนาจหน่วยงานของรัฐสามารถสอบถามไปยังสถาบันการเงินต่าง ๆ ได้ และหากไม่ให้ความร่วมมือก็ถือว่าเป็นการขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา หลักเกณฑ์ตามกฎหมายใหม่ดังกล่าวมิได้มีเจตนาหรือประสงค์ที่จะบัญญัติขึ้นเพื่อจะเอาผิดกับสถาบันการเงินที่ไม่ให้ความร่วมมือ แต่เป็นการคุ้มครองสถาบันการเงินไม่ให้ต้องรับโทษตามกฎหมายอื่นด้วย เช่นกัน เช่น กฎหมายเกี่ยวกับสถาบันการเงินที่อาจมีบทบัญญัติห้ามไม่ให้เปิดเผยข้อมูลลูกค้า หรือกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ

๓) การกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการนำหลักการสำคัญเกี่ยวกับการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาเป็นแนวทาง และเห็นว่าหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้หากจะนำมาใช้บังคับต้องกำหนดรายละเอียดในลักษณะเดียวกันกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จะนำมาใช้เพียงบางส่วนก็อาจจะไม่สัมฤทธิ์ผล ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ถูกปรับปรุงจนเป็นหลักเกณฑ์ที่สมบูรณ์ที่สุดแล้ว จึงสมควรที่จะใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน แต่การอนุโลมมาใช้จะอนุโลมอย่างไรจึงจะไม่ต้องตีความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ชัดเจนว่าในการบังคับทางปกครอง ผู้ใดมีฐานะใดเมื่อเทียบเคียงกับการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กล่าวคือ กำหนดให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหมายถึงผู้อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งทางปกครอง เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หมายถึงผู้ออกคำสั่งบังคับใช้มาตรการทางปกครอง เจ้าพนักงานบังคับคดีหมายถึงเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองมีหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานบังคับคดี และศาลหมายถึงหัวหน้าหน่วยงานที่ออกคำสั่ง บังคับทางปกครอง สำหรับกรณีศาลที่ให้หมายถึงหัวหน้าหน่วยงานที่ออกคำสั่งบังคับทางปกครอง เนื่องจากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง อำนาจบางอำนาจเป็นอำนาจของศาลโดยแท้ การที่จะกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานใช้อำนาจเช่นเดียวกับศาลทั้งหมดคงกระทำไม่ได้ ในส่วนนี้จึงต้องกำหนดรายละเอียดในกฎกระทรวงต่อไป

๔) **การกำหนดมาตรการเสริม** แม้ว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีฐานะเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยกำหนดให้กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ก็ให้ปฏิบัติตามกฎหมายนั้น แต่กรณีการบังคับทางปกครองกำหนดแตกต่างจากหลักการดังกล่าว กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน กำหนดให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการ หากเจ้าหน้าที่ เห็นว่ามาตรการตามกฎหมายเฉพาะนั้นมีประสิทธิภาพน้อยกว่ามาตรการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เจ้าหน้าที่สามารถนำมาตรการนี้ไปดำเนินการเสริม หรือใช้แทนได้ เช่น การขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเข้ามาดำเนินการในการบังคับทางปกครองแทน หรือถ้าหน่วยงานของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะให้อำนาจอยู่แล้ว เช่น กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร หรือตามกฎหมายประกันสังคมที่กำหนดหลักเกณฑ์ที่จะบังคับในกรณีที่มีคำสั่งให้ชำระเงิน แต่ไม่มีบทบัญญัติในการขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเข้ามาดำเนินการบังคับแทน หน่วยงานเหล่านั้น ก็สามารถนำมาตรการนี้ไปช่วยดำเนินการได้ หรือกรณีที่กฎหมายเฉพาะไม่มีบทบัญญัติเรื่องการมอบให้เอกชนช่วยสืบหาทรัพย์สิน หรือบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอให้หน่วยงานที่ดูแลรักษาทรัพย์สินระงับ การจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สิน ก็สามารถนำมาตรการตามกฎหมายนี้ไปช่วยเสริมได้ เพื่อให้การบังคับทางปกครองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕) **การขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทน** นอกจากการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐสามารถบังคับตัวเองแล้ว หากเป็นกรณีที่ ๑ หน่วยงานของรัฐไม่มีเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ไม่มีความเชี่ยวชาญเพียงพอ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดให้กรมบังคับคดีดำเนินการแทน โดยมีเงื่อนไขพิเศษว่าต้องเป็นกรณีที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดแล้ว โดยนิยามคำว่า "คำสั่งชำระเงินเป็นที่สุด" ไว้ด้วย เป็นสามกรณี กรณีแรก กรณีที่ไม่มีการอุทธรณ์คำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองภายในระยะเวลาอุทธรณ์ กรณีที่สอง เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ และไม่มีการฟ้องคดีต่อศาลภายในระยะเวลาการฟ้องคดี และกรณีที่สาม ศาลมีคำสั่ง หรือคำพิพากษายกฟ้อง หรือเพิกถอนคำสั่งบางส่วน และคดีถึงที่สุดแล้ว เมื่อคำสั่งทางปกครอง ที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดแล้ว หน่วยงานของรัฐสามารถนำคำสั่งชำระเงินเป็นที่สุดนั้นยื่นต่อศาลแพ่ง เพื่อขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี และกระบวนการจะเข้าสู่ขั้นตอนการบังคับคดีโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี การขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับแทนนี้ไม่จำกัดว่าหน่วยงานของรัฐจะเคยบังคับมาก่อนแล้วหรือไม่ หรือบังคับแล้วแต่ยังไม่ได้รับการชำระ หรือได้รับชำระไม่ครบถ้วน ก็สามารถขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนได้ สำหรับวิธีการขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนนั้น แนวทางเดิมได้นำหลักการของกฎหมายประเทศฝรั่งเศสมาปรับใช้ โดยกำหนดให้เมื่อคำสั่งทางปกครอง ที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐมีสถานะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ต้องชำระเงินมีสถานะเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา จึงมีผลทำให้เจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถที่จะเข้ามาดำเนินการบังคับคดีได้ทันทีเมื่อคำสั่งเป็นที่สุด แต่ในทางปฏิบัติเมื่อนำมาใช้กับระบบกฎหมายของประเทศไทย การที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะดำเนินการบังคับคดีได้ ศาลต้องมีคำสั่งออกหมายบังคับคดีและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเสียก่อน จึงทำให้ต้องกำหนดบทบัญญัติเพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถดำเนินการแทนเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ โดยกำหนดว่าหากหน่วยงานของรัฐประสงค์จะให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนเมื่อคำสั่งทางปกครองเป็นที่สุดแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐยื่นคำร้องขอต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งมิใช่ศาลปกครอง โดยระบุจำนวนเงินที่ต้องการให้มีการบังคับคดีหรือจำนวนเงินที่ยังได้รับชำระไม่ครบถ้วนในกรณีที่มีการบังคับคดีไปบางส่วนแล้ว ในชั้นนี้ศาลไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งดังกล่าว เนื่องจากต้องยอมรับว่าคำสั่งทางปกครอง เป็นที่สุดแล้ว และคำสั่งทางปกครองได้ผ่านขั้นตอนหรือกระบวนการตรวจสอบ

ความชอบด้วยกฎหมาย ชมาแล้ว เมื่อศาลออกหมายบังคับคดีและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว ก็ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินนั้นมีสถานะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีสถานะเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา และเข้าสู่กระบวนการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยสมบูรณ์แบบ แต่มีเงื่อนไขว่าภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว หน่วยงานของรัฐผู้ยื่นคำขอจะต้องนำคำสั่งดังกล่าวไปติดต่อกรมบังคับคดีเพื่อดำเนินการบังคับคดีแทนต่อไป และต้องแจ้งให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งให้ชำระเงินนั้นทราบด้วยว่าขณะนี้ได้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนแล้ว เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีเข้ามาดำเนินการแทน หน่วยงานของรัฐจะมีสถานะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งโดยทั่วไปเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต้องดำเนินการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้และแจ้งต่อกรมบังคับคดี กรมบังคับคดีมีหน้าที่เข้าไปดำเนินการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้เท่านั้น กรมบังคับคดีไม่มีหน้าที่สืบหาทรัพย์สินให้ หน่วยงานของรัฐต้องสืบหาทรัพย์สินเอง การยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทน หน่วยงานของรัฐสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้หลายศาล โดยอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตั้งอยู่ หรือศาลที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนา หรือในกรณีที่มีลูกหนี้ร่วมหลายคน สามารถยื่นคำร้องแยกแต่ละศาลได้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดให้ศาลสามารถรวมคดีได้หรือบังคับคดีนอกเขตอำนาจศาลได้ หากศาลทราบว่าทรัพย์สินอยู่ที่ใดหรือลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ที่ใดก็สามารถไปยื่นศาลแพ่งหรือศาลจังหวัด นั้น ๆ ได้

๖) ระยะเวลาในการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินไม่ว่าจะเป็นกรณีบังคับคดี โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือกรณีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐดำเนินการเอง การบังคับคดี ต้องดำเนินการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ชำระเงินเป็นที่สุด แต่หากเป็นกรณีที่ยึดทรัพย์สินไว้แล้วภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ชำระเงินเป็นที่สุด แต่ยังมีได้ดำเนินการนำออกขายทอดตลาด สามารถนำออกขายทอดตลาดได้แม้จะพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วก็ตาม

๗) ขอบเขตการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง การขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนหน่วยงานของรัฐนั้น “หน่วยงานของรัฐ” ในที่นี้ หมายถึง กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐที่จะกำหนดโดยกฎกระทรวงต่อไปเท่านั้น แต่ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชน เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวมีศักยภาพและงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการได้เอง เว้นแต่ในอนาคตหากหน่วยงานดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการได้ ประกอบกับกรมบังคับคดีมีความพร้อมทุกด้านในการบังคับคดีตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินแล้ว ก็อาจจะออกกฎกระทรวงกำหนดให้รัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชน เป็นหน่วยงานของรัฐเพิ่มขึ้นได้

การขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนนั้น ต้องเป็นการดำเนินการตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดเกินหนึ่งปีภายหลังจากกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีผลใช้บังคับ กล่าวคือ ต้องเป็นคำสั่งทางปกครองที่เป็นที่สุดในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงจะสามารถขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนได้ หากเป็นคำสั่งทางปกครอง เป็นที่สุดก่อนวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ หน่วยงานของรัฐผู้ออกคำสั่งต้องดำเนินการบังคับเอง อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นไปก็ตาม ก็ยังไม่สามารถขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ ต้องถึงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่บทบัญญัติดังกล่าว มีผลใช้บังคับ จึงสามารถขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีได้

**ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
สำหรับสถานศึกษา**

กรณีเกิดความเสียหายแก่สถานศึกษา

ขั้นตอนที่ ๑ การรายงานความเสียหาย

เมื่อเกิดความเสียหายแก่สถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องรายงานให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาทราบ
ตัวอย่างความเสียหายที่เกิดขึ้น ได้แก่

๑. กรณีทุจริตในทางการเงิน เช่น ยักยอก ปลอมเอกสารสิทธิและเอกสารราชการอันเป็น

หลักฐานทางการเงิน

๒. กรณีคนร้ายกระทำความโจรกรรม หรือเข้าไปลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ

๓. กรณียานพาหนะเกิดอุบัติเหตุเสียหาย

๔. กรณีอาคารสถานที่ราชการถูกเพลิงไหม้

๕. กรณีภัยธรรมชาติ เช่น วัตภัย อุทกภัย ฯลฯ

ขั้นตอนที่ ๒ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

เมื่อผู้อำนวยการสถานศึกษาได้รับรายงานความเสียหายดังกล่าวแล้ว ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ
สอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด เพื่อสอบสวนให้ได้ความว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น มีเหตุอันควรเชื่อว่า เกิด
จากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่ ตามนัยหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ นร ๐๖๐๑/๑๘๖ ลงวันที่
๕ มีนาคม ๒๕๔๑ ประกอบกับคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๒๘๖๔/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่
๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่องมอบอำนาจการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ให้แต่งตั้งจากข้าราชการ แต่ถ้ามี
เหตุผลความจำเป็น เช่น ไม่มีข้าราชการเพียงพอ ก็อาจแต่งตั้งลูกจ้างประจำร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ได้ และควร
แต่งตั้งคณะกรรมการฯ ให้มีจำนวนไม่เกิน ๕ คน และให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จในการดำเนินการของ
คณะกรรมการไว้ด้วย

ขั้นตอนที่ ๓ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดที่สถานศึกษาแต่งตั้งขึ้น มีหน้าที่ สอบสวนโดย
รวบรวมพยานเอกสาร พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ พยานวัตถุ ตลอดจนตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่
เพื่อให้ทราบว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่

เนื่องจากไม่มีระเบียบ กฎหมาย กำหนดแนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ไว้ ดังนั้น
เพื่อให้ผลการสอบสวนของคณะกรรมการฯ เกิดความสมบูรณ์เพียงพอที่ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป สามารถใช้
พิจารณาได้ จึงควรนำหลักเกณฑ์ต่างๆ ไป(ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙) มาเป็น
แนวปฏิบัติ เป็นต้นว่า

- มีการประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาหรือมีมติในประเด็นต่างๆ

- ในการประชุมคณะกรรมการฯ กรรมการที่มาร่วมประชุมมีจำนวนไม่ควรน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด
- ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน
- มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมอาจไม่เห็นแย้ง มติที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการฯ ได้

เมื่อคณะกรรมการฯ สอบสวนพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ทำบันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด เสนอผู้อำนวยการสถานศึกษาพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดทั้งหมด ถ้าผู้อำนวยการสถานศึกษา สั่งให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการฯ รับผิดชอบการให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ผู้อำนวยการสถานศึกษากำหนด

บันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ต้องมีข้อเท็จจริง และพยาน หลักฐานสนับสนุนข้อเท็จจริง มีข้อกฎหมายที่แจ้งชัด พร้อมทั้งต้องมีความเห็นของคณะกรรมการฯ ประกอบด้วยความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่

ขั้นตอนที่ ๔ บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษา

เมื่อผู้อำนวยการสถานศึกษาได้รับรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด พร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

๑. หากพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา ลงความเห็นไว้ท้ายสำนวน ว่าไม่ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แล้วรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด พร้อมต้นฉบับสำนวนการ สอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพิจารณาตามนัยหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๘๖ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๑ โดยให้รายงานผ่านผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๒. หากพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาลงความเห็นไว้ท้ายสำนวน ว่าควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แล้วรายงานการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณา แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๘๘๗/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่อง มอบอำนาจเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด

ขั้นตอนที่ ๕ บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด พร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด จากผู้อำนวยการสถานศึกษาแล้วให้ดำเนินการดังนี้

๑. หากพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลงความเห็นไว้ท้ายสำนวน ว่าไม่ควรแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงทางละเมิดแล้วรายงานผลการสอบข้อเท็จจริง เบื้องต้นทางละเมิดพร้อมต้นฉบับ สำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ เพื่อพิจารณาตามนัยหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๘๖ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ โดยให้รายงานผ่านสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. หากพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ ประกอบกับคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๘๘๗/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๗ เรื่อง มอบอำนาจเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด กรณีเจ้าหน้าที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก เมื่อผู้อำนวยการสถานศึกษาได้รับแจ้งว่าเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษากระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก ไม่ว่าจะได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาเอง หรือได้รับแจ้งจากผู้เสียหายให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือโดยถูกผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษารวบรวมข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องส่งไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หมวด ๓ และเตรียมต่อสู้คดีต่อไป โดยแยกพิจารณาได้ ๒ กรณีคือ

๑. กรณีบุคคลภายนอกยื่นคำขอให้สถานศึกษาชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

- ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาออกไปรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานแก่ผู้ยื่น

- ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาแจ้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้ง

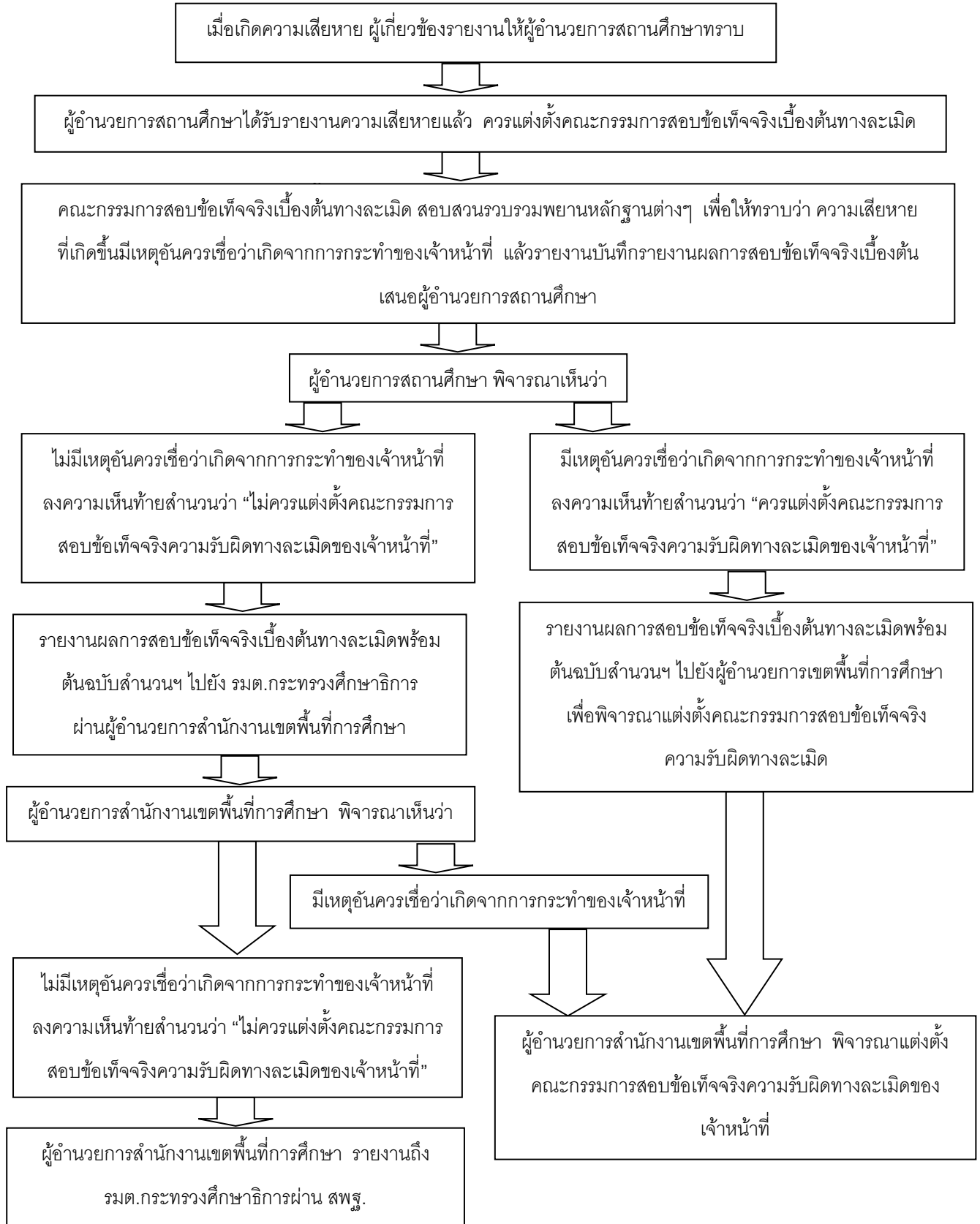
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและพิจารณาดำเนินการ ตามหมวด ๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. กรณีบุคคลภายนอกฟ้องคดีต่อศาล

- ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษารายงานผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และพิจารณาดำเนินการตามหมวด ๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และเตรียมการต่อสู้คดี

ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

กรณีเกิดความเสียหายแก่สถานศึกษา

**ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**

กรณีเกิดความเสียหายแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ขั้นตอนที่ ๑ การรายงานความเสียหาย

เมื่อเกิดความเสียหายแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องรายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

ตัวอย่างความเสียหายที่เกิดขึ้น ได้แก่

๑. กรณีทุจริตในทางการเงิน เช่น ยักยอก ปลอมเอกสารสิทธิและเอกสารราชการอันเป็นหลักฐานทางการเงิน

๒. กรณีคนร้ายกระทำความโจรกรรม หรือเข้าไปลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ

๓. กรณียานพาหนะเกิดอุบัติเหตุเสียหาย

๔. กรณีอาคารสถานที่ราชการถูกเพลิงไหม้

๕. กรณีภัยธรรมชาติ เช่น วาตภัย อุทกภัย ฯลฯ

ขั้นตอนที่ ๒ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับรายงานความเสียหายดังกล่าวแล้ว ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด เพื่อสอบสวนให้ได้ความว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่า เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่ ตามนัยหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ นร ๐๖๐๑/๑๘๖ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๑ ประกอบกับคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๒๘๖๔/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่องมอบอำนาจการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ให้แต่งตั้งจากข้าราชการ แต่ถ้ามีเหตุผลความจำเป็น เช่น ไม่มีข้าราชการเพียงพอ ก็อาจแต่งตั้งลูกจ้างประจำร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ได้ และควรแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คน และให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จในการดำเนินการของคณะกรรมการไว้ด้วย

ขั้นตอนที่ ๓ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่งตั้งขึ้น มีหน้าที่สอบสวนโดยรวบรวมพยานเอกสาร พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ พยานวัตถุ ตลอดจนตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ เพื่อให้ทราบว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่ (แนวทางการสอบสวนตามหนังสือกระทรวงการคลัง

เนื่องจากไม่มีระเบียบ กฎหมาย กำหนดแนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ไว้ ดังนั้น เพื่อให้ผลการสอบสวนของคณะกรรมการฯ เกิดความสมบูรณ์เพียงพอที่ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป สามารถใช้พิจารณาได้ จึงควรนำหลักเกณฑ์ต่างๆ ไป(ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙) มาเป็น แนวปฏิบัติ เป็นต้นว่า

- มีการประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาหรือมีมติในประเด็นต่างๆ
- ในการประชุมคณะกรรมการฯ กรรมการที่มาร่วมประชุมมีจำนวนไม่ควรน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ กรรมการทั้งหมด
- ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน
- มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมอาจทำความเห็นแย้ง มติที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการฯ ได้

เมื่อคณะกรรมการฯ สอบสวนพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ทำบันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริง เบื้องต้นทางละเมิด เสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริง เบื้องต้นทางละเมิดทั้งหมด ถ้าผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สั่งให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการฯ รีบดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษากำหนด

บันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ต้องมีข้อเท็จจริง และพยาน หลักฐาน สนับสนุนข้อเท็จจริง มีข้อกฎหมายที่แจ้งชัด พร้อมทั้งต้องมีความเห็นของคณะกรรมการฯ ประกอบด้วยว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่

ขั้นตอนที่ ๔ บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทาง ละเมิด พร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

๑. หากพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ให้ ผู้อำนวยการผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาลงความเห็นไว้ท้ายสำนวน แล้วให้รายงานผลการสอบ ข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อ พิจารณาตามนัยหนังสือสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๘๖ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๑ โดยให้ รายงานผ่านสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. หากพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของ เจ้าหน้าที่ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๘๘๗/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่อง มอบอำนาจเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด

ขั้นตอนที่ ๕ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ให้แต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาตามที่เห็นสมควร ให้มีจำนวนไม่เกิน ๕ คน และให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการไว้ด้วย (ตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙) แต่ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับจำนวนกรรมการ หน่วยงานส่วนมากมักจะแต่งตั้งให้มีจำนวน ๓ คน ไม่แต่งตั้งให้มีจำนวนคู่ เพราะอาจเกิดปัญหาในการลงมติที่ประชุมคณะกรรมการ ที่ให้ถือเสียงข้างมาก

ขั้นตอนที่ ๖ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น เกี่ยวกับผู้ต้องรับผิด และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ต้องชดใช้ โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริง อันเกี่ยวกับการ ละเมิด โดยตรวจสอบข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง รับฟังพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ (ปฏิบัติตามแนวทางที่กระทรวงการคลังกำหนด เช่น หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖./ว ๓๔๐๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๐ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่, หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๘.๗./ว ๑๐๕ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๕ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ยกรณีเบิกจ่ายไม่ถูกต้อง และกรณีกระทำผิดทางละเมิด, หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๗.๒./ว ๘๑ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๕ เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด, หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗./ว ๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวน, หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒./ว ๖๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่, หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒./ว ๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง ชักข้อมความใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด, หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒./ว ๒๑๗ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ เรื่อง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น)

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้เสียหายชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้ง แสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

ในการประชุมคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ต้องมีกรรมการมา ประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุม เลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน

มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุม อาจทำความเห็นแย้งมติที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการได้ (ตามข้อ ๘ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙

เมื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ทำบันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดทั้งหมด ถ้าผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สั่งให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด รับผิดชอบการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนด

บันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ต้องมีข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานสนับสนุนข้อเท็จจริง มีข้อกฎหมายที่แจ่มชัด พร้อมทั้งต้องมีความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดในประเด็นผู้ต้องรับผิดชอบ และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ต้องชดใช้ประกอบด้วย

ในการทำความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดทราบ ดังนี้

๑. ในกรณีที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เห็นว่าความเสียหาย เกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ เป็นการเฉพาะตัว (ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙) ซึ่งจะต้องบังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙)

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้มีกำหนดอายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่ หน่วยงานของรัฐ “รู้ถึงการละเมิด” และ “รู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน” ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. ในกรณีที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เห็นว่าความเสียหาย เกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ และเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย อาจแยกพิจารณาได้เป็น ๒ กรณี คือ

๒.๑ ถ้าเห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา เจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

๒.๒ ถ้าเห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ เป็นการกระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้มีกำหนดอายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่ หน่วยงานของรัฐ “รู้ถึงการละเมิด” และ “รู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน” ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ขั้นตอนที่ ๗ บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อได้รับรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด พร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดแล้ว ให้วินิจฉัยสั่งการว่า “มีผู้รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่” และ “เป็นจำนวนเท่าใด” แต่ยังไม่ต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ จากนั้นให้ส่งคำวินิจฉัยสั่งการพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดไปให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ ภายใน ๗ วันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศ กำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ (ตามข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๘๘๗/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗)

สำหรับประกาศกระทรวงการคลังเรื่องความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับล่าสุด ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีหนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค ๐๔๑๕.๑/ว ๑๖ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ แจ้งเวียนหน่วยงานของรัฐ มีดังนี้

๑. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ หน่วยงานของรัฐไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

๑.๑ ความเสียหายเกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐ ครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๒ ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐ ครั้งละกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับความเสียหายประเภท

๑.๒.๑ ความเสียหายที่มีได้มีสาเหตุจากการทุจริต เงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่างๆ เช่น อุบัติเหตุ เพลิงไหม้ ทรัพย์สินเสียหายหรือสูญหาย เป็นต้น และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ต้องรับผิดต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่ร้อยละ ๗๕ ของความเสียหายทั้งหมด

๑.๒.๒ ความเสียหายที่มีสาเหตุจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบชดใช้เต็มจำนวนความเสียหายและพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนความเสียหาย

๑.๒.๓ ความเสียหายที่มีได้เกิดจากการทุจริต แต่มีสาเหตุจากเงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่างๆ และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนความเสียหาย

๒. ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ

ความเสียหายที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ให้หน่วยงานของรัฐรายงานความเสียหายในระบบความรับผิดทางละเมิดและแพ่ง ตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่กรมบัญชีกลางได้แจ้งเวียนให้ถือปฏิบัติ ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดแนวทางและหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ที่ <http://tcls.cgd.go.th>

ดังนั้น หากเป็นกรณีที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกคำสั่งให้ผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่มิควินิจฉัย โดยให้แจ้งเหตุผล และแจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้ต้องรับผิดทราบด้วย หากไม่มีการชดใช้ให้รายงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยด่วน เพื่อจะได้พิจารณามอบอำนาจให้ดำเนินการได้ทันภายในระยะเวลาหรืออายุความที่กฎหมายกำหนด หากผู้ต้องรับผิดไม่พอใจอาจยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

แต่หากเป็นกรณีที่ต้องรายงานผลการพิจารณาให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ให้ส่งคำวินิจฉัยสั่งการพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไปให้กระทรวงการคลัง เพื่อตรวจสอบภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ

ขั้นตอนที่ ๘ บทบาทหน้าที่ของกระทรวงการคลัง

- เมื่อกระทรวงการคลังได้รับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว กระทรวงการคลังจะต้องพิจารณาโดยไม่ชักช้า โดยนำเรื่องเข้าคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง

ถ้าเป็นหน่วยงานของรัฐทั่วไป กระทรวงการคลังต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความ ๒ ปี สิ้นสุดไม่น้อยกว่า ๔ เดือน เว้นแต่ในกรณีหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา กระทรวงการคลังต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อน อายุความ ๒ ปี สิ้นสุดไม่น้อยกว่า ๑ ปี

ในระหว่างการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเตรียมเรื่องให้พร้อมสำหรับการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทน หรือดำเนินการฟ้องคดี เพื่อมีให้ขาดอายุความ ๒ ปี นับจากวันที่ได้วินิจฉัยสั่งการไว้

- เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว จะส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด พร้อมความเห็นกลับคืนมายังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง และแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ขั้นตอนที่ ๙ บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อกระทรวงการคลังส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดพร้อมความเห็นกลับคืนมา

เมื่อกระทรวงการคลังส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดพร้อมความเห็นกลับคืนมา และเป็นกรณีที่มีผู้ต้องรับผิดชำระค่าสินไหมทดแทน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทน และการแจ้งคำสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบนั้น ให้แจ้งเหตุผลและแจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้ต้องรับผิดทราบด้วย หากผู้ต้องรับผิดไม่พอใจอาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

**ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
กรณีเกิดความเสียหายแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**

เมื่อเกิดความเสียหาย ผู้เกี่ยวข้องรายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานความเสียหายแล้ว ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด เพื่อสอบสวนให้ได้ความว่าความเสียหายเกิดขึ้นนั้น มีเหตุอันควรเชื่อว่า เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด สอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อให้ทราบ ว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ แล้วรายงานบันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น เสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาเห็นว่า

ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่
ลงความเห็นทำสำนวนว่า “ไม่ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ
สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่”

มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่
ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด
ทางละเมิด

รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดพร้อม
ต้นฉบับสำนวนฯ ไปยัง รมต.กระทรวงศึกษาธิการ
ผ่าน สพฐ.

คณะกรรมการฯ ตรวจสอบข้อเท็จจริง และรวบรวม
พยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง แล้ว
รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงต่อผู้อำนวยการสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา

เห็นว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่ เป็นการกระทำโดย
ประมาทเลินเล่อธรรมดา เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิด

เห็นว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่ เป็นการกระทำด้วยความจงใจหรือ
ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ต้องรับผิด ให้วินิจฉัยสั่งการ
ว่า “มีผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่” และ “เป็นจำนวน
เท่าใด” แต่ยังไม่ต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ส่งคำวินิจฉัยสั่งการพร้อมต้นฉบับสำนวนฯ ไปให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ ภายใน ๗ วัน
นับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศว่าไม่ต้องรายงานให้ตรวจสอบ

กรณีไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลัง
ตรวจสอบ ให้ออกคำสั่งให้ผู้ต้องรับผิด
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ราชการ
ภายใน ๗ วัน นับแต่วันมีคำวินิจฉัย

กระทรวงการคลังส่งสำนวนฯ พร้อมความเห็นกลับคืนมา และเป็นกรณีมีผู้ต้องรับผิดชำระค่าสินไหมทดแทน
ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทน และแจ้งคำสั่งผู้เกี่ยวข้อง

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก

ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบตามข้อ ๓๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อพิจารณาว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือไม่ โดยแยกพิจารณาได้ ๒ กรณีคือ

๑. บุคคลภายนอกยื่นคำขอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานแก่ผู้ยื่น
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ พิจารณาคำขอ เพื่อพิจารณาว่าต้องชดใช้หรือไม่ หากต้องชดใช้ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ดังนี้

๑) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สิน ถ้าความเสียหายเกิดแก่เงินให้ใช้เป็นเงินตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่ทรัพย์สินอื่นให้ใช้ราคาสุทธิหลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว หรือใช้ค่าซ่อมเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิม โดยมีหลักฐาน เช่น ภาพถ่ายของทรัพย์สินที่เสียหาย ค่าซ่อมตามใบเสร็จรับเงินของบริษัท ห้างหรือร้านที่ทำการซ่อม และใบกำกับภาษี เป็นต้น และให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบมีหน้าที่กำหนดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายหรือสูญหาย แก่ทรัพย์สินนั้นตามความเหมาะสมและเป็นธรรม แล้วนำเสนอให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้งพิจารณาส่งต่อไป ทั้งนี้ ในการคำนวณค่าเสื่อมราคา ทรัพย์สินเพื่อให้ได้ราคาทรัพย์สินสุทธิให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่กระทรวงการคลังกำหนดในการเรียกให้ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ โดยอนุโลม

๒) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ร่างกายหรือชีวิต

- ค่ารักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท
- ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างเจ็บป่วย

ก. กรณีผู้เสียหายไม่มีรายได้ประจำ ให้ชดใช้ความเสียหายตามช่วงเวลาของผู้เสียหายไม่สามารถไปทำงานได้ โดยคำนวณตามอัตราค่าจ้าง ขึ้นตำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานตามเขตจังหวัดซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้เสียหาย ณ วันที่ได้รับความเสียหาย ไม่เกินวันละ ๓๐๐ บาท ตามจำนวนวันที่แพทย์มีหนังสือรับรองให้หยุดรักษาตัวแต่ไม่เกิน ๖๐ วัน

ข. กรณีผู้เสียหายที่มีรายได้ประจำ หากระหว่างเจ็บป่วยไม่สามารถไปทำงานได้ และไม่ได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนจากนายจ้าง ให้ชดใช้ความเสียหายตามช่วงเวลาของผู้เสียหายไม่สามารถไปทำงานได้โดยคำนวณตามอัตราค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่นายจ้างหรือหน่วยงาน ต้นสังกัดจ่ายให้ ณ วันที่ได้รับความเสียหาย ไม่เกินเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตามจำนวนวันที่แพทย์รับรองให้หยุดรักษาตัว แต่ไม่เกิน ๒ เดือน

- ค่าชดเชยการสูญเสียอวัยวะหรือสมรรถภาพในการทำงาน ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท
- ค่าขาดไร้อุปการะ ให้ทายาทคนละไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

ทั้งนี้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเจ้าของงบประมาณที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนพิจารณาให้ความเห็นชอบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการสอบสวน พร้อมทั้งแจ้งผลการพิจารณาวินิจฉัยแก่ผู้ยื่นคำขอทราบโดยเร็ว จากนั้นให้เบิกจ่ายเงินเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอตอบรับผลการวินิจฉัย กรณีผู้ยื่นคำขอยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยมีสิทธิฟ้องคดีต่อ

ศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองที่มีอำนาจพิจารณาคดีภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย การชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้นมิว่าวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ถูกระทำละเมิดกลับคืนสู่สภาพเดิมได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ส่วนสิทธิของข้าราชการและลูกจ้างหน่วยงานของรัฐในการที่จะเบิกค่ารักษาพยาบาลนั้นเป็นสวัสดิการที่หน่วยงานของรัฐจัดให้แก่ข้าราชการ และลูกจ้างที่ปฏิบัติงานให้แก่ตน ซึ่งเป็นสิทธิคนละส่วน และมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกับความเสียหายในเรื่องละเมิด โดยในกรณีทั่วไปผู้กระทำละเมิดยังคงต้องรับผิดชอบในผลของการกระทำละเมิดนั้นเต็มจำนวนค่าเสียหายที่เกิดจากการละเมิดนั้น จะนำค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับในส่วนนี้มาหักออกจาก ค่าสินไหมทดแทนอันจะพึงได้รับจากการกระทำละเมิดไม่ได้

- ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๘๐ วัน

- หากไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จภายใน ๑๘๐ วัน ต้องขออนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกิน ๑๘๐ วัน

๒. บุคคลภายนอกฟ้องคดีต่อศาล

- แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเพื่อเตรียมการจัด
- ประสานงานกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อผู้คดี
- รายงานให้กระทรวงการคลังทราบ
- ปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงการคลัง
- หากความเสียหายมิได้เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเมื่อได้ฟังความเห็นของคณะกรรมการ หรือได้รับทราบผลการพิจารณาของกระทรวงการคลังแล้ว เห็นว่าความเสียหายมิได้เกิดจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วย

- ถ้าผลการพิจารณาเป็นที่ยุติว่า ความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่ถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลก่อน แล้วหรือมีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีก่อนแล้ว ให้แจ้งผลการพิจารณาให้พนักงานอัยการเพื่อแถลงต่อศาล เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดี และขอให้พนักงานอัยการช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนี้ด้วย

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

๑. สอบสวนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

๒. เสนอความเห็นต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาว่า

- เป็นความเสียหายที่มีได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือ
- เป็นความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่

ความเสียหายที่มีได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่

- แถลงต่อศาลเพื่อให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเข้ามาเป็นคู่ความในคดีและขอให้ศาลยกฟ้องสำนักงานพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่

- แจ้งให้พนักงานอัยการแถลงต่อศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่พื้นฐานะการเป็นคู่ความในคดี ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิด พ.ศ. ๒๕๓๙

การไล่เบี้ยเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

- เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ผู้รับมอบอำนาจจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ) ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ถือว่าเกิดความเสียหายกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้ดำเนินการตามหมวด ๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

- ใช้สิทธิไล่เบี้ยกับเจ้าหน้าที่ ที่กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย

บรรณานุกรม

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ : คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบและคดีความ สำหรับ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด :

กรุงเทพมหานคร : ๒๕๕๔

กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : รายงานสรุปผลการสัมมนา เพื่อพัฒนาองค์ความรู้

และรับฟังความคิดเห็น เกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ครั้งที่ ๑ :

สรุปจากการบรรยายของนางสาวธำรงค์ลักษณ์ ลาพินี ผู้อำนวยการกองกฎหมายปกครอง และนายศุภวัฒน์

สิงห์สุวงษ์ ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง (หน้า ๑๕ – ๒๐).

สำนักความรับผิดชอบแพ่ง ร่วมกับสำนักงานคลัง เขต ๗ : คู่มือการบรรยายความรู้เกี่ยวกับความรับผิดทาง

ละเมิดของเจ้าหน้าที่ : ๒๕๕๗.